శ్రీ ర స్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యే

ప్ర థ మో ధ్యా యః.

శ్రీనారదః॥ దేవదేవవిరూపాక్ష శ్రుతంసర్వంమయాధునా । త్రైలోక్యాన్తర్గతంవృత్తంత్వన్ముఖామ్భోజనిస్సృతమ్॥ ౧ ॥ తథాపుణ్యానితీర్థానిపుణ్యాన్యాయతనానిచ । గఙ్గాద్యాస్సరితస్సర్వాఇతిహాసశ్చశఙ్కర॥ ౨ ॥ కావేర్యాస్తుప్రసంగేనతస్యాస్తీరేత్వయాపురా । ప్రస్తుతంరంగమిత్యుక్తంవిష్ణోరాయతనంమహత్॥ ౩ ॥ తస్యాహంశ్రోతుమిచ్ఛామివిస్త

నారదాయశివోపదిష్టశ్రీరంగమహిమా.

రేణమహేశ్వర॥ శ్రీమహేశ్వరః ॥ మాహాత్మ్యమఘనాశాయ పుణ్యస్యచ వివృద్ధయే॥ ౪॥ ఏతద్గుహ్యతమంలోకేస్వకాలేపిమయాతవ । నప్రకాశితమేవాద్య మయాసమ్యక్ప్రకాశ్యతే॥ ౫ ॥ మాహాత్మ్యంవిస్తరేణైవమమవర్షశతైరపి । నశక్యంశ్రోతుమపివాతస్మాత్సంక్షేపతశ్శృణు॥ ౬॥ మరుద్వృధాయామధ్యస్థం చంద్రపుష్కరిణీతటే । శ్రీరంగమతులంక్షేత్రం శ్రియాజుష్టంశుభాస్పదమ్॥ ౭॥ తద్గత్వానరోయాతినరకంనాప్యధోగతిం । నచజ్ఞానస్యసంకోచంనచైవయమగోచరమ్॥ ౮॥ తస్మాద్రంగంమహత్పుణ్యం కోనసేవేతబుద్ధిమాన్ । రంగంరంగమితిబ్రూయాత్క్షుతప్రస్ఖలనాదిషు॥ ౯॥ బ్రహ్మలోకమవాప్నోతి సద్యఃపాపక్షయాన్నరః । క్షుతేనిష్ఠీవనేచైవజృంభికాయాంతథానృతే॥ ౧౦॥ పతితానాంతుసమ్భాషేరంగమిత్యుచ్యతేబుధైః । యోజనానాంసహస్రేషుయత్రక్వచనసంస్థితః॥ ౧౧ ॥ శ్రీరంగమితియోబ్రూయాత్సయాతిపరమాంగతిం । దేశాన్తరగతోవాపి ద్వీపాన్తరగతోపివా॥ ౧౨॥ శ్రీరంగాభిముఖోభూత్వాప్రణిపత్యనసీదతి । చంద్రపుష్కరిణీస్నానంరంగమందిరదర్శనమ్॥౧౩॥ఏకాదశ్యుపవాసశ్చతులసీదళభక్షణం। గీతాపారస్యపఠనమేకస్మిన్యదిజన్మని॥ ౧౪॥ కింతస్యదుర్లభంలోకేసతునారాయణస్స్మృతః । గీయతేపితృభిర్గీతాస్వర్లోకక్షయదర్శిభిః॥ ౧౫॥ అపి

నస్వకులేజాయాదోఽగత్వా రంగమందిరం । కావేరీజలమాప్లుత్యభోజయి
త్వాద్విజోత్తమాన్॥ ౧౬ ॥ దద్యాద్వాదక్షిణాంస్వల్పాంజలంవాతిలమిశ్రి
తం । అస్మానుద్దిశ్యగోగ్రాసంసన్నిధౌవాహరేరతి॥ ౧౭ ॥ గీయతేయమగీ
తాచ రహస్యంమునిసత్తమ । యోరంగమందిరంద్రష్టుంవాఞ్ఛత్యపిచకేశ
వమ్॥౧౮॥ నతేమద్విషయంయాన్తిహ్యాహోధిజ్ఞామహోఇతి । దేవాఅపిచ
వైనిత్యంస్వాస్పదక్షయభీరవః॥ ౧౯ ॥ ఆశంసన్తేరంగధామ్ని ముక్తిక్షేత్రే
మనుష్యతాం । కన్యాగతేరవౌమాసేకృష్ణపక్షేత్రయోదశీ॥ ౨౦॥ పిత్ర్యం
కర్మప్రశంసంతిపితరోరంగధామని । చంద్రపుష్కరిణీతీర్థే మాఘస్నానమ
ఘాపహం॥ ౨౧॥ కావేరీసలిలేస్నానం క్షేత్రవాసశ్చదుర్లభః । శ్రీరంగద
ర్శనంమాఘేసర్వపాపహరాఇమే॥ ౨౨॥ చాతుర్మాస్యనివాసేనయత్ఫలం
రంగధామని । నతత్కుత్రాపిదేవర్షేసాధ్యతేబహువత్సరైః॥ ౨౩॥ ఏకరా
త్రోషితోమర్త్యో రంగనాథస్యమందిరే । మహాపాతకలక్షౌద్వా ముచ్యతే
నాత్రసంశయః ॥ ౨౪ ॥ ప్రాయశ్చిత్తసహస్రాణి మరణాన్తానియానివై।
తానితత్రనవిద్యన్తేరంగనాథస్యమందిరే॥ ౨౫ ॥ శ్రీరంగంయాతియోమర్త్య
స్తస్మిన్నన్నందదాతియః । తావుభౌపుణ్యకర్మాణౌభేత్తారౌ సూర్యమండ
లమ్॥ ౨౬॥ తిలపాత్రత్రయంయస్తుదద్యాదన్వహమాదృతః । యత్ఫలంస
మవాప్నోతియఃకుర్యాద్రంగదర్శనమ్ ॥ ౨౭ ॥ హేమదానంప్రశస్తంస్యా
ద్భూదానంచతతోఽధికం । గోదానంవస్త్రదానంచసర్వేషామధికంశృణు॥
౨౮॥ ఉపసృత్యస్వయందాంతం రంగక్షేత్రనివాసినం । శ్రోత్రియంభగవ
ద్భక్తంకుణ్డికాపూర్ణవారిణా॥ ౨౯ ॥ తోషయిత్వాతదాప్నోతిసర్వదానఫ
లంమునే । చంద్రపుష్కరిణీస్నానంసర్వపాపప్రణాశనం॥ ౩౦॥ నద్యాం
స్నాత్వానదీమన్యాంనప్రశంసేతకర్హిచిత్ । శ్రీరంగతీర్థమిత్యేతద్వాచ్యంస
ర్వత్రనారద ॥ ౩౧ ॥ చంద్రపుష్కరిణీంగంగాంసర్వత్రపరికీర్తయేత్ । న
తేనదోషమాప్నోతిమహత్పుణ్యమవాప్నుయాత్॥ ౩౨ ॥ నమస్యేద్రంగరా
జానం చిన్తయేద్ద్వాదశాక్షరమ్ । కావేరీసలిలేస్నాయాద్దద్యాత్తోయంద్వి
జాతయే॥ ౩౩॥ ఇతిసంసారభీతానాంవిధివాక్యంపురాహరిః । ఆదిదేశకృ
పావిష్టస్తదేతత్కథితంతవ॥ ౩౪ ॥ రంగంరంగమితిబ్రూయాత్క్షుతప్రస్ఖ
లనాదిషు । విష్ణోస్సాయుజ్యమాప్నోతినదేహీజాయతేపునః॥ ౩౫॥ చంద్ర
పుష్కరిణీతీర్థేరంగక్షేత్రవిమానయోః । రంగేదేవేచశంకాస్యాద్ద్వేషో

వాయత్రనారద॥ ౩౭॥ తద్ధర్మనిరతోరాజాచణ్డాలైస్సహవాసయేత్ । యః
పంచాక్షరనిష్ఠోపిద్వేష్టిరందంసనాతనమ్॥ ౩౮॥ నమేభక్తస్సపాపాత్మాప
దృక్తిప్రతిలోమకృత్ । యథాసరిద్వరాగంగావైష్ణవానామహంయథా॥
క్షేత్రాణాంచతథావిద్ధి రంగక్షేత్రం మహామునే । పాపినాంకృపయాబ్ర
హ్మన్వక్ష్యామిపరమంవచః॥ ౩౯॥ రంగంగచ్ఛతరంగంవాజపతస్మరతోథవా।
ప్రాతరుత్థాయనియతోమధ్యాహ్నేఽహ్నఃక్షయేపివా॥ ౪౦ ॥ నిశాయాం
చసదావాచ్యంరంగరంగమితిద్విజైః । యఏతద్రంగమాహాత్మ్యంప్రాతరు
త్థాయసంయతః॥ ౪౧ ॥ అధీయీతస్మరన్విష్ణుంసయాతిపరమాంగతిం।లిఖి
త్వారంగమాహాత్మ్యంవైష్ణవేభ్యోదదాతియః॥ ౪౨ ॥ వైష్ణవానాంవిశిష్టా
నాంరంగక్షేత్రనివాసినాం । జాయతేశ్రీమతాంవంశే రంగేణసహమోద
తే॥ ౪౩ ॥ యఃపఠేచ్ఛృణుయాద్వాపిధర్మంసంవాదమావయోః । యం
యంకామయతేకామంతంతమాప్నోత్యసంశయః॥ ౪౪ ॥ విద్యాంకీర్తింశ్రి
యఃకాన్తింపూర్ణమాయుఃప్రజాంపశూన్ । విష్ణుభక్తించలభతేమత్ప్రసా
దాన్నసంశయః॥ ౪౫ ॥ ఇన్దుక్షయేపౌర్ణమాస్యాంద్వాదశ్యాంశ్రవణేత
థా।ఏకాదశ్యాంతథాష్టమ్యాంపఠఞ్ఛృణ్వన్విశుధ్యతి ॥ ౪౬ ॥
ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే - మహేశ్వరనారదసంవాదే - శ్రీరంగ
మాహాత్మ్యే శ్రీరంగవైభవంనామ - ప్రథమోధ్యాయః.

శ్రీనారదఉవాచ॥ ప్రసీదభగవద్భక్తప్రధానపరమేశ్వర । శ్రుతం
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంరహస్యంభవతోమయా॥ ౧ ॥ త్వన్ముఖామ్భోజనిర్యా
తందివ్యంవిష్ణుకథామృతం । పిబతశ్శ్రోత్రచుళకైస్తృప్తిర్నాద్యాపిమేభ
వత్॥ ౨ ॥ పునరేవాహమిచ్ఛామిశ్రోతుంశ్రీరంగవైభవం । ఉత్పత్తిమాగ
తించైవతయోరర్చావిమానయోః॥ ౩ ॥ క్షేత్రస్యచైవమాహాత్మ్యంతీర్థస్య
చవిశేషతః । వక్తుమర్హసిసర్వజ్ఞవిస్తరేణమమాధునా॥ ౪॥ శ్రీమహేశ్వర
ఉవాచ॥ కృత్స్నంశ్రీరంగమాహాత్మ్యంవిస్తరేణమహామునే । కోబ్రూయా
చ్ఛృణుయాద్వాపినశక్యమపినిశ్చితమ్॥ ౫ ॥ తథాపిశ్రద్దధానస్యతవాహమ
ధునామునే । వర్ణయిష్యామికించిత్తచ్ఛృణుష్వసమాహితః॥ ౬॥ ఆసీ
దిదంతమోభూతమప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్ । అప్రతర్క్యమవిజ్ఞేయంప్రసుప్త
మివసర్వతః॥ ౭॥ ఏకఏవాభవత్తత్రదేవోనారాయణఃప్రభుః । సజగత్సృ

ష్టిసంహారైర్విహర్తుమకరోన్మనః॥ ౮॥ స్వాంశాంశకలయాలక్ష్మ్యాస్స్వయా
మూర్త్యాజగన్మయః । స్వకలానంతశయనేశయిష్యేప్రళయోదధిమ్॥ ౯॥

సృష్టిక్రమః.

తస్యకామస్సమజనిమనసోవీర్యమాదితః। తదావిష్టస్స్వదేహేతుసోపశ్యత్స
చరాచరమ్॥౧౦॥ తస్యనాభేరభూన్నాళంనానారత్నమనోహరం । తస్మిన్
హిరణ్మయంపద్మంసర్వగంధమధూత్కటమ్॥ ౧౧ ॥ తస్మింశ్చతుర్ముఖోబ్ర
హ్మాసంకల్పాత్పరమాత్మనః । సమష్టిస్సర్వలోకానామాసీల్లోకపితామహః॥
౧౨॥ సజాతమాత్రస్తత్రైవనాన్యత్కించిదవైక్షత । ఏకాకీసభయావిష్టో
నకించిత్ప్రత్యపద్యత॥ ౧౩ ॥ శకునింబ్రహ్మనామానంసతుహంసంహిరణ్మ
యం । ఆదిత్యదేవతాయాస్తుప్రేరకంపరమాద్భుతమ్॥ ౧౪॥ వరేణ్యంభర్గ
సంజ్ఞంచధీతత్వస్యప్రచోదకం । అపశ్యదతితేజిష్ఠమావిర్భూతం యదృచ్ఛ
యా॥ ౧౫॥ కస్త్వమిత్యాహతంబ్రహ్మకస్త్వమిత్యాహతంచసః । దేవా
నాంనామధావిష్ణుఃపితాపుత్రస్యనామధా॥ ౧౬॥ తస్మాత్పితృకృతంనామక
ఇతిబ్రహ్మణోమునే । అహంహరిరితిప్రాహహంసశ్శుచిషదవ్యయః॥ ౧౭॥
ఉపస్థాయహరింప్రాహ బ్రహ్మలోకపితామహః । కింకర్తవ్యంమమబ్రూ
హిప్రమాణంకారణంతథా॥ ౧౮॥ ఉపాయంచతథాయోగంహరేతుభ్యం
నమోస్త్వహం । సహంసరూపీభగవానోమిత్యుక్త్వాతిరోదధే॥ ౧౯॥ ఆదా
భగవతాప్రోక్తౌ హరిరోమితియత్నతః । ఆదితస్సర్వకార్యాణాం ప్రయు
జ్యేతేధతావుభౌ॥ ౨౦॥ హరిరోమితినిర్దిశ్యయత్కర్మక్రియతేబుధైః । అధీ
యతేవాదేవర్షేతద్ధివీర్యోత్తరంభవేత్ ॥ ౨౧ ॥ తస్మాత్తుప్రాతరుత్థాయ
ప్రాఙ్ముఖోనియతశ్శుచిః । హరిర్హరిర్హరిరితివ్యాహరేద్దోషశాంతయే॥౨౨॥
స్నానాదిషుచకార్యేషు క్షుతప్రస్ఖలనాదిషు । హరిరిత్యుచ్చరేదుచ్చైర్హర
త్యస్యాశుభంహరిః ॥ ౨౩ ॥ ఓమిత్యేకాక్షరంబ్రహ్మవ్యాహరన్సంస్మరన్
హరిమ్ । పద్మాసనస్థోభగవాన్పరమంతపఆస్థితః॥ ౨౪॥ కాలేనమహతా
ధాతావ్యాజహారసభూరితి । వ్యాహృతిఃప్రథమాసాభూత్ప్రథమంవ్యాజ
హారయత్॥ ౨౫॥ తయాససర్జవైభూమిమగ్నిహోత్రంయజూంషిచ । ద్వి
తీయంతపఆతిష్ఠద్భువఇత్యబ్రవీత్తతః ॥ ౨౬ ॥ వ్యాహృతిస్సాద్వితీయాభూ
ద్ద్వితీయంవ్యాజహారయత్ । తయాససర్జాంతరిక్షంసామానిచహవీంషిచ ॥
౨౭ ॥ తన్ముఖాస్త్రివృతస్తోమంగాయత్రీమగ్నిమేవచ । బ్రాహ్మణంచమను

ష్యాణాంపశూనామజమేవచ ॥ ౨౮ ॥ బాహుభ్యాంవైపంచదశస్తోమంత్రి
ష్టుభమేవచ । ఇంద్రందేవస్యరాజన్యంమనుష్యాణాంహవింపశుం॥ ౨౯॥ తృ
తీయంతపఆతిష్ఠత్స్వరిత్యబ్రవీత్తతః । వ్యాహృతిస్సాతృతీయాఽభూత్తృతీ
యంవ్యాజహారయత్॥ ౩౦॥ తయాససర్జసదివమృచస్తోమంతథాఽధ్వరం। మ
ధ్యాత్సప్తదశస్తోమంజగతీఛందఏవచ ॥ ౩౧ ॥ మనుష్యాణాంతథావైశ్యా
న్పశూనాంగాంపయస్వినీమ్ । విశ్వేదేవాంస్తథాదేవాన్భూయిష్ఠాంచపి
తామహాః॥ ౩౨॥ తురీయంతపఆతిష్ఠన్మహఇత్యబ్రవీత్తతః । వ్యాహృతిస్సా
చతుర్థాఽభూచ్చతుర్థంవ్యాజహారయత్॥ ౩౩ ॥ తయాచేత్థంక్రమేణైవహ్యా
ధర్వాంగిరసోఽసృజత్ । పద్భ్యాంస్తోమంచైకవింశంఛందోనుష్టుభమేవచ ॥
శూద్రజాతింమనుష్యాణాంపశూనామశ్వమేవచ । తస్మిన్కాలేభగవతఃకర్ణ
విట్సమ్భవావుభౌ॥ ౩౫॥ రజస్తమఃప్రకృతికౌమధుకైటభసంజ్ఞికౌ । అసు
రౌబ్రహ్మణోభ్యేత్యసకాశంలోకకణ్టకౌ॥ ౩౬ ॥ వేదాన్గృహీత్వాసలిలం
ప్రవిష్టౌప్రళయోదధేః । అశక్తోఽగతిమన్వేష్టుంతయోఃఖిన్నః ప్రజాపతిః ॥
౩౭ ॥ నాళమాలమ్బ్యహస్తాభ్యామవాతరదవాఙ్ముఖః । దివ్యైర్వర్షసహ
స్రైస్తుయోజనానాంబహూనిచ ॥ ౩౮ ॥ వ్యతీత్యవిహ్వలోబ్రహ్మాకణ్టకైర
పిఖణ్డితః । నాళసంచలనాద్భీతస్తద్భంగభయవిహ్వలః॥ ౩౯॥ సఉత్తతారకృ
చ్ఛ్రేణపునశ్ఛిన్నాపరోఽభవత్ । మాభైషీరితితంప్రాహమత్స్యఃకశ్చిజ్జలేచ
రః॥ ౪౦ ॥ ఆహరిష్యామివేదాంస్తేతాతోఽహంతేప్రజాపతే । ఉత్తీర్యోత్తిష్ఠ
భద్రంతేస్వస్థానమితిసోఽగమత్ ॥ ౪౧ ॥ తౌహత్వాదానవశ్రేష్ఠౌహరిర్హ్వాయ
శిరామునే । ఆదాయవేదానాగచ్ఛదంతికంపరమేష్ఠినః ॥ ౪౨ ॥ ఆరుహ్యవై
దికంయానమంజనాచలసన్నిభః । పీతాంబరధరోదేవోబ్రహ్మణోగురుర
చ్యుతః ॥ ౪౩ ॥ శ్రీవత్సాంకశ్శ్రియఃకాంతస్తస్మైవేదానుపాదిశత్ । ఉవా
చచైనంభగవానుపపన్నంప్రజాపతిః ॥ ౪౪ ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ వేదాహ్యా
నుపదిష్టాస్తేమయాపూర్వంప్రజాపతే । నష్టాస్తేనపునర్లబ్ధామత్ప్రసాదా
చ్చతుర్ముఖ॥ ౪౫ ॥ ప్రణవస్యోపదిష్టత్వాన్నాత్యంతంనాశమాప్నుయాత్।
అనాచార్యోపలబ్ధాహివిద్యేయంనశ్యతిధ్రువం ॥ ౪౬ ॥ విద్యాస్సనాతనావే
దామదాజ్ఞాపరిపాలకాః । మయానిశ్వసితాఃపూర్వంమయిసంతిసదానఘ॥
౪౭ ॥ మహేశ్వరః ॥ బహుజన్మకృతైఃపుణ్యైర్లభ్యంతేబ్రాహ్మణోత్తమైః ।

బ్రాహ్మణత్వమనుప్రాప్యయోనవేదానధీయతే ॥ ౪౮ ॥ బ్రహ్మహేవ
సురాపీవపాతకీసచసంస్మృతః । అధీతమపియోవేదంనానుపాలయతేద్వి
జః ॥ ౪౯ ॥ భ్రూణహాసతువిజ్ఞేయోవియోనిమధిగచ్ఛతి । బ్రాహ్మణోవేదవి
ద్యజ్వాయోనభక్తోమయీశ్వరే ॥ ౫౦ ॥ ద్విపాదస్సపశుర్జ్ఞేయస్సంసారోస్య
ననశ్యతి । అవైష్ణవోవేదవిద్యోవేదహీనశ్చవైష్ణవః ॥ ౫౧ ॥ జ్యాయాంసమన
యోర్విద్ధియస్యభక్తిస్సదామయి । కింపునర్వేదహీనశ్చవిష్ణుభక్తివివర్జితః ॥
౫౨ ॥ చండాలపతితవ్రాత్యపుష్కలేభ్యోపకృష్యతే । వేదేషుయజ్ఞేషుతప
స్సుచైవయజ్ఞేశ్వరేమయిచైవాప్రియోయః ॥ ౫౩ ॥ చండాలజన్మాసహికర్మ
ణైవబుధ్యావిచార్యోభువనాతిరిక్తః । అధీహివేదాన్మత్తస్త్వంసాంగోపాం
గశిరాంసిచ ॥ ౫౪ ॥ అర్థశాస్త్రంకామశాస్త్రంశిల్పిశాస్త్రంచికిత్సకం । సృ
జస్వవేదశబ్దేభ్యోవేదాదీన్మత్ప్రసాదతః ॥ ౫౫ ॥ వర్ణాశ్రమవిభాగంచతే
షాంధర్మాన్పృథగ్విధాన్ । లోకాంశ్చస్వర్గనరకాభోగానుచ్చావచానపి ॥
౫౬ ॥ నామరూపవిభాగంచతేషాంత్వంకల్పయిష్యసి । ఇత్యేవముక్త్వావిహ
గాధిరూఢోవేదాన్విధాత్రేవిధివత్ప్రదాయ ॥ ౫౭ ॥ సంస్తూయమానశ్చతు
రాననేనతత్రాంతరాసీత్సహసాముకుందః ॥ ౫౮ ॥

ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగ
మాహాత్మ్యే బ్రహ్మసృష్ట్యాది కథనంనామ ద్వితీయోధ్యాయః.

శ్రీమహేశ్వరః ॥ తయాససర్జభూతానిలోకాంశ్చైవచతుర్దశ
సత్యలోకేనమాతిష్ఠత్స్వయంభూర్భువనేశ్వరః ॥ ౧ ॥ సదృష్ట్వావేదశబ్దేషు
వేదాదీనాంగతాగతిం । కర్మణాంచైవభోగేనతుయంచమహతామపి ॥
౨ ॥ ఐశ్వర్యాణాంతథాఽస్థైర్యమణ్డానాంతర్వర్తినామజః । ఆలక్ష్యస్వపద
స్యాపితుయంకాలేనభూయసా ॥ ౩ ॥ క్షీరోదమగమద్ధామవిష్ణోరద్భుతకర్మ

తపసాతుష్టాద్విష్ణోర్బ్రహ్మణోవరలాభః.

ణః । తపఃపరమమాస్థాయతోషయామాసమాధవమ్ ॥ ౪ ॥ తతఃప్రసన్నో
భగవాన్బిభ్రాణఃకూర్మవిగ్రహమ్ ॥ శ్రీకూర్మః ॥ ప్రసన్నోహమితిప్రా
హబ్రహ్మాణంసజలేస్థితః ॥ ౫ ॥ తమద్భుతతమందృష్ట్వావ్యాజహారచతుర్ము
ఖః ॥ బ్రహ్మా ॥ ప్రసన్నోయదిమేదేవస్వరూపందర్శయస్వమే ॥ ౬ ॥ అదృష్ట

పూర్వంహిమయాపరంరూపంకదాచన । మత్స్యకూర్మవిహంగానాందృ
ష్టమాసీన్నరాశ్వయోః ॥ ౭ ॥ ద్రష్టుమిచ్ఛామితేరూపంపరంగుహ్యంసనాత
నమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ రూపమప్రాకృతందివ్యంపరమంవేదవేదితం ॥ ౮ ॥
నశక్యంత్వాదృశైర్ద్రష్టుమవతారంవినాప్రభో । సంకల్పేనైవసంహర్తుంశ
క్తోహమపివైరిణః ॥ ౯ ॥ ఉపాసనార్థంభక్తానాంసృజామ్యాత్మానమాత్మ
నా । శక్తోహమపితత్కాలేసంహర్తుంసర్వవైరిణః॥ ౧౦॥ మద్భక్తానాంవి
నోదార్థంకరోమివివిధాఃక్రియాః । ఈక్షణధ్యానసంస్పర్శైర్మత్స్యకూ
ర్మవిహంగమాః ॥ ౧౧ ॥ పుష్ణంతిస్వాన్యపత్యానితథాహమపిపద్మజ । ఇ
తిదర్శయితుంబ్రహ్మన్ తేషాంరూపంప్రదర్శితం ॥ ౧౨ ॥ యోగక్షేమం
వహిష్యామిసత్యత్వంతవదర్శితమ్ । పౌరుషస్యప్రసిద్ధ్యర్థందర్శితాపురు
షాకృతిః ॥ ౧౩ ॥ యదిమేపరమంరూపంద్రష్టుమిచ్ఛసిపద్మజ । భూయస్తప

నారాయణాష్టాక్షరమంత్రమహిమా.

స్సమాతిష్ఠజపన్మంత్రమిదంమమ ॥ ౧౪ ॥ నమోనారాయణాయేతినిత్యమో
ఙ్కారపూర్వకమ్ । జపన్నష్టాక్షరంమంత్రంసద్యస్సిద్ధిమవాప్స్యసి ॥ ౧౫ ॥
నాన్యేనసదృశోమంత్రోవేదమంత్రేషువిద్యతే । సారోయంసర్వ విద్యా
నాంమూలమంత్రేషుకీర్తితః ॥ ౧౬ ॥ జగతఃకారణత్వంచసృష్టిస్థితిలయేషు
చ । హేతుత్వంమోక్షదత్వంచమంత్రేస్మిన్మమదర్శితమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఉపాయ
త్వముపేయత్వంసాధ్యత్వంసిద్ధితామపి । మమవక్తిహిమంత్రోయంతస్మా
త్ప్రియతరోమమ ॥ ౧౮ ॥ సృజ్యత్వంచేతనత్వంచసర్వత్రపరతంత్రతః । సం
సారమోక్షవర్గంచభక్తింజీవస్యమంత్రరాట్ ॥ ౧౯ ॥ క్రియతోనేనమంత్రే
ణఆత్మనఃపరమాత్మనః । నివేదనంమయిబ్రహ్మన్ మద్భక్తేషుచశాశ్వతమ్ ॥
౨౦॥భోగాన్మనోరథాన్ సర్వాన్ ముక్తిమప్యతిదుర్లభామ్। సాధయిష్యంత్య
నేనైవమూలమంత్రేణమామకాః ॥ ౨౧ ॥ అనష్టాక్షరతత్త్వజ్ఞైరతపస్విభి
రవ్రతైః।దుర్దర్శోహంజగద్ధాతర్మద్భక్తవిముఖైరపి ॥ ౨౨॥ ఇత్యుక్త్వా
న్తర్దధేబ్రహ్మన్నస్మాకంపశ్యతఃపితుః । దుర్విభావ్యగతిర్దేవైఃకూర్మరూ
పీజనార్దనః ॥ ౨౩ ॥ అంతర్హితేభగవతిబ్రహ్మాలోకపితామహః । అష్టాక్ష
రేణమంత్రేణపునస్తేపేమహత్తపః ॥ ౨౪ ॥ తస్యవర్షసహస్రాంతేతప్య
మానస్యవేధసః । ఆవిర్భూతంమహద్ధామశ్రీరంగంక్షీరసాగరాత్ ॥ ౨౫ ॥

క్షీరసాగరాచ్ఛ్రీరంగావిర్భావః

తత్క్షణాత్సమదృశ్యంత వైకుంఠపురవాసినః । సునందనందప్రముఖాస్సనందస
నకాదయః ॥ ౨౬ ॥ యుష్మదస్మత్ప్రభృతయో యేచాన్యే సత్యవాదినః। దేవ
గంధర్వయక్షాశ్చ ఋషయస్సిద్ధచారణాః ॥ ౨౭ ॥ ఉపాంగభామతద్దివ్యం వే
దమూర్తిర్విహంగరాట్ । శ్వేతచ్ఛత్రం దధావస్య మౌక్తికం భుజగాధిపః ॥
౨౮ ॥ విష్వక్సేనో వేత్రపాణిః పృష్ఠతస్తమసేవత । అభితశ్చంద్రసూర్యౌచ
వీజేతే చామరద్వయం ॥ ౨౯ ॥ తుమ్బురుర్ప్వతౌసార్ధం గంధర్వామరకిన్న
రాః । అజంతమస్తువన్ పేరుర్వ్వందుశ్శైపగుహ్యకాః॥ ౩౦ ॥ అహమింద్రశ్చ
దేవాశ్చసాధ్యాస్సిద్ధాస్సనాయకాః । జితంత ఇతి శబ్దేన పూరయామాసురం
బ్బరమ్ ॥ ౩౧ ॥ దేవదుందుభయో నేదుర్ననృతుశ్చాప్సరోగణాః । ముము
చేపుష్పవృష్టిశ్చ పుష్కలావర్తకాదిభిః ॥ ౩౨ ॥ ఆగతో రంగధామేతి శుశ్రు
వే కాహళధ్వనిః । దివ్యం విమానం తం దృష్ట్వా స్వయంవ్యక్తం మహర్ధిమత్ ॥
౩౩ ॥ తేజోమయం జగద్వ్యాపి శ్రీరంగం ప్రణవాకృతి । ఉత్థాయసమ్భ్ర
మావిష్టో హృష్టః పుష్టః ప్రజాపతిః ॥ ౩౪ ॥ పపాత శిరసా భూమౌ ఛిన్నమూ
లఇవద్రుమః । ఉద్ధాయోత్థాయవదనైర్నమోనమ ఇతి బ్రువన్ ॥ ౩౫ ॥ న్య
పాతయత్పునస్సేహం హేమదండమివావనౌ । చతుర్భిర్వదనైర్వేదైశ్చతు
ర్వేదైఋుతం స్తువన్ ॥ ౩౬ ॥ బద్ధాంజలిపుటోభూత్వా దృష్టవానచ్యుతాల
యం । ఇంద్రియాణ్యస్య సర్వాణి చరితార్థాని తత్క్షణాత్ ॥ ౩౭ ॥ అభవన్
స్వస్వచేష్టాభిరచ్యుతః ప్రియదర్శనాత్ । తతస్సునందో భగవాన్ దాసవర్యం
చతుర్ముఖమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఉవాచ దర్శయన్ రంగం వేత్రపాణిః కృతాంజలిః ।
ధాతరాలోకయైతత్త్వం విష్ణోరాయతనం మహత్ ॥ ౩౯ ॥ శ్రీరంగమితివి
ఖ్యాతం భవతస్తపసః ఫలమ్ । త్ర్యక్షరం బ్రహ్మపరమం శాబ్దాత్మ్యేన వ్యవ
స్థితమ్ ॥ ౪౦ ॥ తస్యచ ప్రతిపాద్యోయం శేతే అంతశ్శ్రీనికేతనః । చతుః ప్రద
క్షిణం కృత్వా చతుర్దిక్షు ప్రణమ్యచ ॥ ౪౧ ॥ ప్రవిశ్యాంతరుపాస్స్వైనముపా
స్యం సర్వదేహినామ్ । యముపాస్య విధాతారః పూర్వేపి పరమాం గతిమ్ ॥
౪౨ ॥ ప్రాప్నువన్ శర్వశక్రాద్యా దేవాశ్చాన్యే విపశ్చితః ॥ ౪౨½ ॥

ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగ
మాహాత్మ్యే శ్రీరంగవిమానావిర్భావో నామ తృతీయోధ్యాయః.

—*విమానం ప్రవిష్టవతో విధేస్తత్ర దేవబృన్దపరివృత విష్ణుదర్శనం.*—

ఇతీదమాకర్ణ్య సునందభాషితం వినీతవేషో విధిరేత్య ధామతత్ । దదర్శ విశ్వం ససురాసురం మునే చరాచరం ధామని తత్ర వైష్ణవే ॥ ౧ ॥ ఉపర్యధస్తాచ్చ దివం మహీం చ శ్రియం చ మధ్యే భుజగేంద్రమంతః । ద్వారాంతికే వై విజయం జయం చ పార్శ్వద్వయే విఘ్నపతిం చ దుర్గాం ॥ ౨ ॥ సరస్వతీం సర్వజగత్ప్రసూతిమోంకారరూపం శిఖరే దదర్శ । త్రయీం చ విద్యాం మకుటేషు తస్య నాసాముఖే తస్య రహస్యజాతం ॥ ౩ ॥ పాదేషు యజ్ఞాన్ ఫలకేషు చేష్టించితించ చిత్రేషు హవీంషి కుత్రా । తదంతరా వై మరుగోవసూంశ్చ మయా గిరీశానితరాందశాపి ॥ ౪ ॥ ద్విషట్కమాదిత్యగణం గ్రహాంశ్చ నక్షత్రతారాంశ్చ మునీంశ్చ సప్త । ఇంద్రం యమం వరుణం యక్షరాజం హుతాశనం నిఋఋతిం వాయుమీశం ॥ ౫ ॥ సోమం చ పర్జన్యమశేషమేవ దదర్శ తత్రైవ యథావకాశం । విమానమభ్యేత్య చతుః ప్రదక్షిణం చతుర్దిశం తస్య కృతప్రణామః ॥ ౬ ॥ తదంతరావిశ్య విధిర్దదర్శ తం విభిన్ననీరాచలసన్నికాశం । ప్రసన్నవక్త్రం నలినాయతేక్షణం కృపామయం కాంతినికేతరూపిణం ॥ ౭ ॥ కిరీటకేయూరకనక్రకుండలం ప్రలంబముక్తామణిహారభూషితం । విశాలవక్షస్స్థలశోభికౌస్తుభం శ్రియా చ దేవ్యాధ్యుషితోరువక్షసం ॥ ౮ ॥ ప్రతప్తచామీకరచారువాససం సుమేఖలం నూపురశోభితాంఘ్రికం । సువర్ణనీజాతమృణాళకోమలం దధానమచ్ఛచ్ఛవియజ్ఞసూత్రకం ॥ ౯ ॥ భుజోపధానం ప్రసృతాన్యహస్తకం నికుంచితోత్తానితపాదయుగ్మం । సుదీర్ఘబాహుం సముదగ్రవేషం భుజంగతల్పం పురుషం పురాణం ॥ ౧౦ ॥ స్వతేజసాపూరితవిశ్వకోశం ని

—* విధికృతవిష్ణుస్తుతిః. *—

జాజ్ఞయా స్థాపితవిశ్వచేష్టం । ప్రణమ్య తుష్టావ విధిర్ముకుందం త్రయ్యర్థగర్భైర్వచనైస్త్రయీశం ॥ నమో నమస్తేస్తు సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే శతసప్తతంతవే సహస్రకోట్యండయుగాధివాసినే ॥ ౧౨ ॥ నమస్స్కృత్తేస్తు నమో ద్విరస్తు తేన మస్త్రిరస్త్వీశ నమశ్చతుర్ధా । నమస్తథా పంచకృత్వో దశ చ నమస్తథా సహస్రానిత్యమాద్య ॥ ౧౩ ॥ నమోస్తు నిత్యం శతకృత్వ ఈశ సహస్రకృత్వో బహుశశ్చ భూమన్ । నమోస్తు తాతోసి హి నః ప్రసీద సమస్తలోకాధిపలోకనాథ ॥ ౧౪ ॥ ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ప్రసీద లక్ష్మీనిలయాది దేవ । ప్రసీద నారాయణ రంగ

నాథప్రసీదవిశ్వాధికవిశ్వమూర్తే ॥ ౧౫ ॥ జితంతేముకుందప్రపన్నార్తి
హారిన్ జితంతేజగన్నాథగోవిందదేవ । జితంతేశ్రియఃకాంతరంగేశవిష్ణో
జితంతేహరేవాసుదేవాదిదేవ॥ ౧౬॥ బ్రహ్మాననంరాజకమేవబాహూహ్యూ
రూతథావిట్చరణౌచశూద్రః । వర్ణాశ్రమాచారవిధిస్త్వమేవత్వమేవ
యజ్ఞఃపరమంపదంచ ॥ ౧౭ ॥ అగ్నిస్తవాస్యంవదనంమహేంద్రశ్చంద్రశ్చ
సూర్యశ్చతథాక్షిణీద్వే । ప్రాణశ్చవాయుశ్చరణౌధరిత్రీనాభిశ్చఖంద్యౌ
శ్శిరసిప్రవిష్టః ॥ ౧౮ ॥ శ్రోత్రందిశస్తేవరుణశ్చమేఢ్రంహ్రీశ్శ్రీశ్చపత్న్యౌ
హృదయంచకామః । అహశ్చరాత్రిశ్చఉభేచపార్శ్వేహ్యంగానివేదాస్స్వ
యమంతరాత్మా ॥ ౧౯ ॥ వేదాస్తథాంగానిచసాంఖ్యయోగౌధర్మాణిశా
స్త్రాణిచపాంచరాత్రం । అజ్ఞాతవేదాగమజాతమన్యద్వేదాంతవేద్యఃపురు
షస్త్వమేకః ॥ ౨౦ ॥ తవప్రసాదోహమహేంద్రకల్పఃక్రోధశ్చరౌద్రస్త
వవిశ్వయోనే । నాన్యస్త్వదస్తీహచరాచరాత్మన్నారాయణస్త్వంనపర
స్త్వదస్తి ॥ ౨౧ ॥ వాయుస్సూర్యశ్చంద్రమాఃపావకశ్చభీతాసత్త్రాయాంతిని
త్యంప్రజాసు । మృత్యుర్మర్త్యేష్వేతికాలేచవిష్ణోర్భూయిష్ఠాంతేనమఉ
క్తింవిధేమ ॥ ౨౨ ॥ ఉతామృతత్వస్యపతిస్త్వమేవత్వమేవమృత్యుస్సదసచ్చ
దేవ । తవైవలీలావితతంప్రపంచంప్రసీదభూయోభగవన్ప్రసీద ॥ ౨౩ ॥
ప్రణతోస్మిజగన్నాథమజమక్షయమవ్యయం । అవృద్ధమపరిణామమసంతం
సంతమచ్యుతం ॥ ౨౪ ॥ చేతనానాంచనిత్యానాంబహూనాంకర్మవర్తి
నామ్।ఏకోవశీచేతనశ్చనిత్యస్త్వంసర్వకామదః ॥ ౨౫ ॥ నమశ్శ్రీరంగనా
థాయనమశ్శ్రీరంగశాయినే । నమశ్శ్రీరంగదేవాయశ్రీనివాసాయతేన
మః॥ ౨౬ ॥ ఓంనమోభగవంస్తుభ్యంవాసుదేవాయతేనమః । సంకర్షణా
యప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయతేనమః ॥ ౨౭ ॥ పురుషాయనమస్సత్యాయా
చ్యుతాయపరాయచ । వాసుదేవాయతారాయనమశ్శ్రీరంగశాయినే ॥
౨౮ ॥ కేశవాయనమస్తేస్తునమోనారాయణాయచ । మాధవాయనమస్తు
భ్యంగోవిందాయనమోనమః ॥ ౨౯ ॥ ఓంనమోవిష్ణవేదేవమధుసూదనతే
నమః । త్రివిక్రమనమస్తుభ్యంనమస్తేవామనాయచ॥ ౩౦॥ శ్రీధరాయనమస్తు
భ్యంహృషీకేశనమోస్తుతే । నమస్తేపద్మనాభాయనమోదామోదరాయచ ॥
౩౧ ॥ మత్స్యకూర్మవరాహాయహంసాశ్వశిరసేనమః । నమోస్తుజామద
గ్న్యాయదత్తాయకపిలాయచ ॥ ౩౨ ॥ వేదవ్యాసాయబుద్ధాయనరసింహా

య తేనమః। రామలక్ష్మణశత్రుఘ్నభరతాత్మన్నమోఽస్తు తే ॥ ౩౩ ॥ కృష్ణా
యబలభద్రాయనమస్సాంబాయకల్కినే । అనంతానంతశయనపురాణ
పురుషోత్తమ॥ ౩౪॥ రంగనాథజగన్నాథనాథతుభ్యంనమోనమః॥ శ్రీమహే
శ్వరః ॥ ఇతిస్తోత్రావసానేనబ్రహ్మాణంబ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౩౫ ॥ ప్రహస్యమే
ఘగంభీరమిదంవచనమబ్రవీత్ । తపసాతవతుష్టోఽస్మిస్తోత్రేణచవిశేషతః ॥
౩౬ ॥ ప్రపంచసృష్టివైచిత్ర్యాత్ప్రీతోఽహంపూర్వమేవ తే । యచ్చకర్థా
గమస్తోత్రంమత్కథాభ్యుదయాంతికం ॥ ౩౭ ॥ యద్ధ్యాతపసితేనిష్ఠాసఏష
మదనుగ్రహః । స్తోత్రేణత్వత్ప్రణీతేనయోమాంస్తౌతిదినేదినే ॥ ౩౮ ॥ త
స్యాహంసంప్రసీదామిసర్వకామఫలప్రదః । దర్శితంమేపరంరూపంతవా
ద్యతపసఃఫలం॥ ౩౯॥కిమన్యదిచ్ఛసిబ్రహ్మన్ తత్సర్వంశృణుసాంప్రతమ్॥ ౩౯½॥

ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగ
మాహాత్మ్యే విధికృతవిష్ణుస్తోత్రధనంనామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

—* శ్రీవిష్ణుకృతబ్రహ్మానుగ్రహః *—

బ్రహ్మా॥ అనేనవిగ్రహేణత్వామర్చయిష్యామ్యహంప్రభో। తత్త్వ
తస్త్వాంచవేత్స్యామిప్రసాదంకురుతత్తథా ॥ ౧ ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ జ్ఞా
త్వాతవైవాభిమతంవిమానేఽస్మిన్ సవిగ్రహం । దర్శితంతవదేవేశనిత్యమత్ర
సమర్చయ॥ ౨॥ యోనిత్యంపంచకాలేషునపూజయేన్మాంశతంసమాః।తస్మైము
క్తింప్రదాస్యామికింపునర్భోగసంపదః ॥ ౩ ॥ అండకోశాత్సావరణాదము
ష్మాత్పరతఃప్రభో । స్థితోఽహంపరమేవ్యోమ్నిహ్యప్రాకృతశరీరవాన్ ॥ ౪ ॥
అర్చాత్మనావతీర్ణోఽస్మితవానుగ్రహకామ్యయా। ఆద్యమర్చావతారంమేనిత్య
మర్చయముక్తయే॥ ౫॥ ఉదాసీనోఽప్యహంబ్రహ్మన్ లీలార్థమసృజంజగత్ ।
అకించిత్కరమన్విష్యజగదేతదచేతనం॥ ౬॥ జీవేనానుప్రవిశ్యాహమాత్మనా
నేనపద్మజ।అకర్మవశ్యస్సకలంచేష్టయామిపృథక్పృథక్ ॥ ౭ ॥ తేషాంసమ
నుకంపార్థమహమజ్ఞానజంతమః । నాశయామ్యాత్మభావస్థోజ్ఞానదీపే
నభాస్వతా॥ ౮॥ తిలతైలమివవ్యాప్తంమాతృవద్ధితకారణం । సహైవసంతం
మాందేవనవిజానంతిమోహితాః ॥ ౯ ॥ అనుగ్రహాయలోకానామాస్థితోం
డమహంప్రభో।క్షీరోదోమండలంభానోరాపేంద్రంచతథాదివి ॥ ౧౦ ॥ త్రీ
ణిధామానిమేసంతి త్రిధామాహమితిస్మృతః । తత్రాపిదుర్విభావ్యోఽహం

రాజసైరపి తామసైః॥ ౧౧ ॥ అవతారసహస్రాణికల్పేకల్పేకరోమ్యహం। ఆవిర్భవామితత్రాపిభక్తానుగ్రహకామ్యయా ॥ ౧౨ ॥ ఆవిశామిక్వచిజ్జంతూన్ క్వచిచ్చావతరామ్యహం। పిత్రృపుత్రసుహృత్స్నేహాత్కామాత్క్రోధాచ్చమత్సరః॥ ౧౩॥ యథాప్రజాభవిష్యంతీత్యేవంజన్మభజామ్యహం।గుణకర్మాతివృద్ధ్యర్థంసదాకీర్తయతాంనృణామ్ ॥ ౧౪ ॥ ఆవిష్టఇవరాగాద్యైరనావిష్టఃకరోమ్యహం । ప్రజానామనుకంపార్థం పునరర్చాత్మనాభువి॥ ౧౫ ॥ ద్వీపవర్షవిభాగేషు తీర్థేష్వాయతనేషుచ । మానుషార్చాత్మ

అర్చావతారవిగ్రహస్వరూపాదివర్ణనం.

నాచాహం గ్రామేగ్రామేగృహేగృహే ॥ ౧౬ ॥ పుంసిపుంసిభవిష్యామి దారులోహశిలామయః । అహంపంచోపనిషదఃపరవ్యూహాదిషుస్థితః॥౧౭॥ ఆవిర్భావేషుదివ్యేషుస్వయంకల్పశరీరవాన్। ఆవేశాంశావతారాణాంపాంచభౌతికవిగ్రహః॥ ౧౮॥ దారులోహశిలామృత్స్నాశరీరోర్చాత్మకస్స్మృతః। చేతనాచేతనైర్దేహీపరమాత్మాభజామ్యహం॥ ౧౯ ॥ అర్చాత్మనావతీర్ణంమామజానంతోవిమోహితాః । కృత్వాదారుశిలాబుద్ధిం గచ్ఛంతినరకాయుతమ్॥ ౨౦ ॥ అర్చయంతస్తువంతశ్చకీర్తయంతఃపరస్పరం। నమస్యంతశ్చమాంభక్త్యాగచ్ఛంతిపరమంపదమ్॥ ౨౧॥ అర్చాచతుర్విధాబ్రహ్మన్నాగమేషుమమేరితా । విమానానిచతావద్ధిప్రతిమాసదృశానిచ॥౨౨॥ దివ్యంసైద్ధం స్వయంవ్యక్తం మానుషంచేతివిద్యతే । కృత్రిమంత్రితయంతత్రస్వయంవ్యక్తమకృత్రిమమ్॥ ౨౩॥ మూర్తయోపిద్విధాభిన్నాస్త్రైవస్తుహ్యేకవస్తుచ। ఏకవస్తుద్విధాప్రోక్తమచలంచలమేవచ॥ ౨౪॥ ఆవేశాంశావతారాణామావిర్భావస్యచాకృతిః । సురూపాప్రతిమాప్రోక్తా శోభనాదృష్టిహారిణీ॥ ౨౫॥ మనోహరాప్రసన్నాచమామకీశిల్పిచోదితా। ఊర్ధ్వాదృష్టిమధోదృష్టింతిర్యగ్దృష్టించవర్జయేత్॥ ౨౬ ॥ అన్యానామతిరిక్తాంగింశుచిందివ్యాంప్రకల్పయేత్। ఆద్యంస్వయంవ్యక్తమిదంవిమానంరంగసంజ్ఞికమ్॥ ౨౭ ॥ శ్రీముష్ణంవేంకటాద్రించ సాలగ్రామంచనైమిశం । తోతాద్రింపుష్కరంచైవనరనారాయణాశ్రమం॥ ౨౮ ॥ అష్టౌమేమూర్తయస్సంతిస్వయంవ్యక్తామహీతలే । యజమానస్యతేబ్రహ్మన్ అధ్వరాగ్నౌతుసంచితే। ౨౯॥ అహమావిర్భవిష్యామివరదస్సర్వదేహినామ్ । తథావిధాంమేప్రతిమాంతత్రత్వంస్థాపయిష్యసి ॥ ౩౦ ॥ తదాప్రభృతితద్రూపంస్థాపయ

ష్యంతిమామిహ । సముద్రేదక్షిణేనంతఃశ్శ్రీకంరఃకంరికాపురే ॥ ౩౧ ॥వి
శ్వకర్మాచనందాయేదమోఽవృషభపర్వతే । అశ్వినావశ్వినీతీర్థేచక్రతీర్థే
శతక్రతుః ॥ ౩౨ ॥ ఉత్పలావతకేభూమిర్వరుణఃకృష్ణపింగళే । ద్వారకేజా
తవేదాశ్చశ్రీనివాసేసమీరణః ॥ ౩౩ ॥ విష్ణుతీర్థేవియత్తత్త్వంకుంభఘోణేసు
రాసురాః । సారక్షేత్రేతుకావేరీతీర్థేనాఖ్యేనదేవతాః॥ ౩౪ ॥ స్వర్గద్వారే
దేవ్యదితిరుద్రాశ్చకుశలాచలే । నారాయణపురేవేద ఇంద్రాగ్నివరుణా
లయే ॥ ౩౫ ॥ ఏవమాదిషుదేశేషుస్థాపయిష్యంతిదేవతాః । దివ్యస్థాపమూర్త్త
యోఽబ్రహ్మన్విమానానిచతానివై॥ ౩౬ ॥ మార్కండేయోభృగుశ్చైవభృ
గుతీర్థేఽర్చయిష్యతి । మరీచిర్మందరక్షేత్రేచిత్రకూటేపతంజలిః ॥ ౩౭ ॥
తామ్రపర్ణీనదీతీరేస్థాపయిష్యతికుంభజః । ఇంద్రద్యుమ్నోమహాతేజాః
పర్వతేసత్యసంజ్ఞికే ॥ ౩౮ ॥ కోంకేషుపాండ్యశిఖరేకవేరస్థాపయిష్యతి । శి
బిర్నందిపురేరాజాకుంభద్వారేమహాదయః ॥ ౩౯ ॥ కృష్ణద్వైపాయనో
వ్యాసోవ్యాసతీర్థేర్చయిష్యతి । మైత్రేయోదేవికాతీరేశౌనకశ్శౌనకాశ్రమే ॥
౪౦ ॥ ఏవమాదిషుదేశేషుతత్రసిద్ధామహర్షయః । తద్విమానంచబింబంచ
సైద్ధమిత్యభిధీయతే ॥ ౪౧ ॥ మనుష్యైస్థాప్యతేయత్రశ్రద్ధాభక్తిపురస్స
రం।తదిదంమానుషంప్రోక్తంసర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్థాపకస్యత
పోయోగాత్పూజాయాశ్చాతిశాయనాత్ । ఆభిరూప్యాచ్చబింబస్యసదాస
న్నిహితోస్మ్యహం॥ ౪౩॥ స్వయంవ్యక్తవిమానానామభితోయోజనద్వయం ।
క్షేత్రంపాపహరంప్రాహుర్విమానమపవర్గదం ॥ ౪౪ ॥ యోజనందివ్య
దేశానాంసైద్ధానామర్ధమేవచ । మానుషాణాంవిమానానామభితఃక్రో
శముత్తమం ॥ ౪౫ ॥ గృహామాత్రంప్రశస్తంతద్గృహార్చాయతవిద్యతే।
సాలగ్రామశిలాయత్రతత్స్వయంవ్యక్తసమ్మతః ॥ ౪౬ ॥ యస్మిన్దేశేచ
తుష్ష్వేకంనార్చ్యతేధామవైష్ణవం । చండాలవాససదృశంసవర్జ్యోబ్రహ్మ
వాదిభిః ॥ ౪౭ ॥ యత్రద్వాదశవైసంతివిమానానిమురద్విషః । గ్రామేవా
నగరేవాపితత్సాలగ్రామముచ్యతే ॥ ౪౮ ॥ స్వయంవ్యక్తేషుసర్వేషుశ్రీమ
ద్రంగంప్రశస్యతే । అపవర్గోఽత్రనియతఃపరితోయోజనద్వయే ॥ ౪౯ ॥ తి
ర్యంచోపివిముచ్యంతేక్షేత్రేస్మిన్నివసంతియే । పాషండినోవికర్మస్థాఃకిమ
త్రబ్రహ్మవాదినః ॥ ౫౦ ॥ పంచకాలవిధానేనపాంచరాత్రోక్తవర్త్మ
నా । ఆరాధనంసమీహాస్వత్రికాలంమేచతుర్ముఖ॥ ౫౧ ॥ అభిగమనముపా

దానమిజ్యాస్వాధ్యాయమన్వహం యోగం । అనుసందధమచ్ఛిద్రం భగవతిభ
క్తిః పరంపదంయాతి॥౫౨॥

ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహా
త్మ్యే అర్చావతారవిగ్రహస్వరూపవర్ణనంనామ పంచమోధ్యాయః

ద్వాదశాక్షరమంత్రమహిమాది.

బ్రహ్మా ॥ కోమంత్రః కశ్చ తేకల్పః పూజనంపురుషోత్తమ । కించిత్పూ
జయతాంపుంసాంఫలంతద్బ్రూహిమేచ్యుత॥ శ్రీభగవాన్॥ సాత్త్వతంపౌ
ష్కరం చేతిసంహితే పాంచరాత్రికే । తదుక్తేనక్రమేణైవ ద్వాదశాక్షరవి
ద్యయా॥౨॥ దీక్షితోదీక్షితైస్సార్థం సాత్త్వతైః పంచభిః పరైః । అష్టాంగేన
విధానేననిత్యమర్చయపద్మజ ॥ ౩ ॥ అర్చయన్ రంగధామానం చింతయే
ద్ద్వాదశాక్షరం । సంప్రయచ్ఛతికామేభ్యస్సిద్ధిమేతిననంశయః॥ ౪॥ బ్రహ్మా
ణోమనవశ్చైవ శక్రాశ్చిత్రశిఖండినః । ప్రోక్తనైః కర్మభిః ప్రాప్తా ఆధి
పత్యం యథావిధి॥ ౫ ॥ భుక్త్వా విష్ణుసహస్రేణకమర్ణ శేషం వ్రజంతి తే।త
త్తత్కార్యానురూపం మాంసంప్రాప్యార్థానితానిచ ॥ ౬ ॥ భుక్త్వాచ
వివిధాన్భోగాన్ జాయతేస్వస్వకర్మభిః । యస్తుమత్పరమోనిత్యం మను
ష్యైర్దేవనేనవా॥ ౭ ॥ భుక్త్వాధికారంనిర్విఘ్నం ప్రజాస్సృష్ట్వాప్రజా
పతే । ద్విపరార్ధావసానేమాంప్రాప్తుంప్రాప్తుంవిపశ్చితామ్ ॥ ౮ ॥ ప్ర
జాపతిశతైః పూర్వైః పూజితంధామమామకం । ద్వాదశాక్షరనిష్ణాతోనిత్య
మేవసమర్చయ ॥ ౯ ॥ మంత్రాంతరేతునిష్ణాతస్సప్తజన్మనిమానవః । జా
యతేద్ధికకృతోవిప్రసావిత్ర్యాంబ్రహ్మణోధ్రువమ్ ॥ ౧౦ ॥ సావిత్రీమా
త్రసారోయస్సప్తజన్మనిమానవః। అనూచానశ్శ్రోత్రియోవాక్రతుష్వధికృతో
భవేత్॥ ౧౧ ॥ అధీతవేదయజ్వాచవర్ణాశ్రమపరాయణః । మద్భక్తోజా
యతేవిప్రోమమమంత్రపరాయణః॥ ౧౨॥ అనన్యమంత్రనిరతోమద్భక్తోమజ్జ
నప్రియః। ద్వాదశాక్షరనిష్ణాతః క్రమేణసభవిష్యతి ॥ ౧౩ ॥ ద్వాదశాక్షర
నిష్ఠానాంమామకానాంమహాత్మనాం । అహమేవగతిస్తేషాంనాన్యందేవంభ
జంతితే ॥ ౧౪ ॥ అతిపాపప్రసక్తోపినాధోగచ్ఛతిమత్పరః । నజాతుజాయతే
తస్యమనఃపాపేషుకర్హిచిత్ ॥ ౧౫ ॥ వాసుదేవాశ్రయోమర్త్యోవాసుదే
వపరాయణః । సర్వపాపవిశుద్ధాత్మాయాతిబ్రహ్మసనాతనం॥ ౧౬ ॥ నవా

సుదేవభక్తానామశుభంవిద్యతేక్వచిత్ । జన్మమృత్యుజరావ్యాధిభయంవా
ప్యుపజాయతే॥౧౭॥ తస్మాత్సర్వాత్మనాబ్రహ్మన్ మద్భక్తోదీక్షితోభవ । మ
త్కర్మకృన్మత్పరమోమామేష్యసిచశాశ్వతం ॥ ౧౮ ॥ అన్యధర్మపరోమ
ర్త్యోభ్రష్టోగచ్ఛత్యధోగతిం । మత్కర్మనిరతోమర్త్యోనాధఃపతతికర్హి
చిత్॥ ౧౯॥ భోగేనపూర్ణోమద్భక్త్యాపాతకంచవిధూయతే । ద్వాదశాక్ష
రనిష్ఠాతాఃప్రయాంతిపరమంపదమ్ ॥ ౨౦ ॥ యదిమత్పరమోమర్త్యఃపాప
కర్మరతోభవేత్ । ఏకజన్మవిళంబ్యాథయాతిమద్గతిముత్తమాం॥ ౨౧॥ త్రా
యతేఖలునాన్యంయమన్యకర్మసునిష్ఠితః । అపిమత్కర్మవిగుణంత్రా
యతేమహతోభయాత్ ॥ ౨౨॥ బహూనాంజన్మనామంతేజ్ఞానవాన్మాంప్ర
పద్యతే । వాసుదేవస్సర్వమితిత్వంమహాత్మాసుదుర్లభః॥ ౨౩ ॥ గత్వాగ
త్వానివర్తంతేచంద్రసూర్యాదయోగ్రహాః । అద్యాపిననివర్తంతేద్వా
దశాక్షరచింతకాః॥ ౨౪ ॥ పాతకంపాతనీయంవాయదివాగోవధాదికం ।
యదికుర్వంతిమద్భక్తాస్తేషాంసంతారయామ్యహం ॥ ౨౫ ॥ అనాచారాన్
దురాచారానజ్ఞాతౄన్హీనజన్మనః । మద్భక్తాన్ శ్రోత్రియోనిందన్ సద్య
శ్చండాలతాంవ్రజేత్ ॥ ౨౬ ॥ మద్భక్తాన్మమవిద్యాంచశ్రీరంగంధామ
మామకం । మత్ప్రణీతంచసచ్ఛాస్త్రంయేద్విషంతివిమోహితాః॥ ౨౭ ॥ జి
హ్వాదురాత్మనాంతేషాంఛేదనీయామహాత్మభిః । యదినామజగత్సర్వంశ్రీ
రంగమితికీర్తయేత్॥ ౨౮ ॥ లోకాతాస్స్వర్గనరకాఖిలీభూతాభవిష్యతః ।
శ్రీరంగమితియేమూఢాఃనవదంతివిపశ్చితః ॥ ౨౯ ॥ తేషాంప్రదేయమన్నా
ద్యంశ్వభ్యఏవప్రదీయతాం । దివిభువ్యంతరిక్షేవాయత్రరంగంవ్యవస్థితం ॥
౩౦ ॥ తస్మైదిశేనమోబ్రహ్మన్కురునిత్యమతంద్రితః । మంత్రైస్త్రింశతి
భిఃపూర్వమభిగచ్ఛన్దినేదినే॥ ౩౧॥ఔపచారికసంస్పర్శైఃభోజ్యైర్భోగైశ్చ
స్సమర్చయ । ధూపదీపాత్మదానాదిర్భోగస్స్యాదౌపచారికః॥ ౩౨॥ వాసో
భూషాంగరాగాదిర్భోగస్స్యాత్స్పర్శఉచ్యతే । ఘృతపాయసపాకాదిభో
గోభోజ్యఉదీర్యతే ॥ ౩౩ ॥ శ్రీరుద్రః ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్రంగీబ్రహ్మాణం
పితరంమమ । తూష్ణీంసశేతేవిశ్వాత్మాదేవానామపిపశ్యతాం ॥ ౩౪ ॥ త
తోవిమానమాదాయసత్యలోకస్యసీమని । సహారేవిరజాఖ్యాయాస్సరితో
ధామవైష్ణవం॥ ౩౫॥ ప్రతిష్ఠాప్యయథాస్థానంసహితోవిశ్వకర్మణా । తు
లాయాంతురవౌమాసేరోహిణ్యాంశశినిస్థితే॥ ౩౬॥ భద్రాయాంకృష్ణప

తుస్యహరిస్సన్నిదధేవిధేః।తదాప్రభృతితద్ధామసత్యలోకేవ్యవస్థితం॥ ౩౭॥ బ్రాహ్మణైఃపాంచరాత్రజ్ఞైఃపంచభిర్దీక్షితైస్సహ । ఉత్సవంవిధివచ్చక్రేతత్రైవావభృధక్రియాం ॥ ౩౮ ॥ ప్రజాపతిశ్చదక్షాదీన్మనూన్స్వాయంభువాదికాన్ । దేవతాస్థాపయామాసబ్రహ్మశ్రీరంగశాయినం॥ ౪౯॥ విష్ణుప్రీతిరభూత్తస్యమానసేష్వారసేషుచ । వివస్వతోవైశ్రీరంగందర్శయామాసపద్మజః ॥ ౪౦ ॥ తస్మైప్రోవాచభగవాన్పాంచరాత్రంస్వయంప్రభుః।తత్రార్చయతివైనిత్యంనిత్యైర్నైమిత్తికైరపి ॥ ౪౧ ॥ వివస్వాన్మనవేప్రాహధర్మంభాగవతంద్విజ । సచార్చయామాసహరింశ్రీరంగంధామవైష్ణవం॥ ౪౨॥ పుత్రాయవైష్ణవాన్ధర్మాన్మనురిక్ష్వాకవేబ్రవీత్ । ఇక్ష్వాకుస్తపసాలబ్ధ్వాశ్రీరంగంబ్రహ్మణోంతికాత్ ॥ ౪౩ ॥ ఏవంపరంపరాప్రాప్తంవిమానంరంగసంజ్ఞికం । విభీషణాయప్రదదౌరామోరంగంమహామునే॥ ౪౪॥ తేనానీతంచకావేర్యాంస్థాపితంమునిసత్తమ । ఫాల్గునామలపక్షస్యసప్తమ్యాంమందవాసరే॥ ౪౫॥ రోహిణీంరేవతీంచైవగతయోరిందుజీవయోః । మధ్యందిదేభిజిత్కాలేస్త్రీపుంసోరుభయాత్మకే ॥ ౪౬ ॥ విభీషణేనచానీతంకావేర్యాంసుప్రతిష్ఠితం । తదాప్రభృతికావేర్యాంసన్నిధత్తేసదాహరిః॥ ౪౭ ॥ కల్పాంతస్థాయిసంభూతందృశ్యతేద్యాపిమానవైః । ఇతితేసర్వమాఖ్యాతందేవర్షేదేవచేష్టితం॥ ౪౮॥ రహస్యంపరమంగోప్యంయజ్జ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే । యఏవంకీర్తయేన్నిత్యంరంగావిర్భావముత్తమం॥ ౪౯॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తస్సయాతిపరమంపదం । నవాసుదేవాత్పరమస్తిమంగళంనవాసుదేవాత్పరమస్తిపావనమ్ । నవాసుదేవాత్పరమస్తిదైవతంనవాసుదేవంప్రణిపత్యసీదతి॥౫౦॥

ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యేద్వాదశాక్షరవర్ణనంనామషష్ఠోధ్యాయః.

శ్రీరంగవిమానస్యబ్రహ్మలోకాద్భూమావవతారః.

శ్రీనారదః ॥ కథంశ్రీరంగమతులంబ్రహ్మలోకాదిహాగతం । ఇక్ష్వాకుణాతపస్తప్తంకథంరాజ్ఞామహాత్మనా ॥ ౧ ॥ విభీషణేనచానీతంకావేర్యాంరంగసంజ్ఞికం । విమానంవైష్ణవందివ్యకథమంతేభవిష్యతి ॥ ౨ ॥ ఏతత్స

ర్వంమమాఖ్యాహీనమస్తేచంద్రశేఖర ॥ శ్రీమహేశ్వరః ॥ వారాహస్యతుక
ల్పస్యమనోర్వైవస్వతస్యహి॥ ౩॥ చతుర్యుగేతుప్రథమేమనుపుత్రోమహాయ
శాః । ఇక్ష్వాకుర్నామనృపతిరయోధ్యానగరాధిపః ॥ ౪ ॥ మహాభాగవతో
బ్రహ్మన్ పంచకాలపరాయణః। వేదవేదాంగతత్వజ్ఞోనీతిశాస్త్రవిశారదః॥౫
పితురాప్తధనుర్విద్యోభగవద్ధర్మకోవిదః । యుద్ధేషుజితకాశీచతస్యైతదభ
వన్మతిః॥ ౬॥ విషయాసక్తచిత్తానాందేవవ్యాకుంఠితాత్మనాం। శ్రేయసోపి
ముఖంయాతినకదాచనమానసం॥ ౭ ॥ శ్రాద్ధదేవఃపితాస్మాకంవివస్వాంశ్చపి
తామహః। బ్రహ్మలోకంపురాగత్వాతత్రారాధ్యజనార్ధనం॥ ౮॥ అవాపతు
భోగమోక్షావన్యేచబ్రహ్మవాదినః । నతథాగంతుమస్మాభిస్సత్యలోకస్స
నాతనః॥ ౯॥ కిముతాస్మదపత్యాద్యైఃకింపునఃప్రాకృతైర్జనైః। మత్కృతేస
కలోలోకోయథాముక్తింప్రయాస్యతి॥ ౧౦॥ తథాకథంకరిష్యామిపూజయి
ష్యేయథాహరిం। అనయాచింతయాపృచ్ఛన్ స్వగురుంబ్రహ్మణస్సుతం॥౧౧॥
సహోవాచప్రశ్నస్యైనంవసిష్ఠోరుంధతీపతిః॥వసిష్ఠః॥త్వయాసమ్యగ్వ్యవసిత
మిక్ష్వాకోశృణుమేవచః॥౧౨॥తపసైవతవాభీష్టంసిద్ధమిత్యవధారయ। పురా
కిలమయాదృష్టంశతకోటిప్రవిస్తరే ॥ ౧౩ ॥ పురాణేమునిభిర్దృష్టమర్థమా
గామినంశృణు। భవంతమపదిశ్యేహసత్యలోకాత్స్వయంభువః॥౧౪॥జగతా
ముపకారాయవిష్ణోర్ధామాగమిష్యతి । తపసాతోషితస్తుభ్యంతస్యదాస్యతి
లోకకృత్॥ ౧౫ ॥ అయోధ్యాయాంచిరంకాలంశ్రీమద్రంగంభవిష్యతి।అవతీ
ర్యభవద్వంశేరామోనామజనార్దనః॥ ౧౬ ॥ నిహనిష్యతిదుర్వృత్తంరావ
ణంలోకరావణం। విభీషణాయతద్భ్రాత్రేప్రియాయప్రియకారిణే॥ ౧౭॥ప్రి
యంవిమానంశ్రీరంగంరామదేవఃప్రదాస్యతి । సనయిష్యతికావేర్యాంచంద్ర
పుష్కరిణీతటం॥ ౧౮ ॥ తత్రాకల్పమవస్థాయకల్పాంతేసత్యమేష్యతి।కల్పేక
ల్పేదివోభూమిమాగమిష్యతిరంగరాట్॥ ౧౯ ॥ ద్విపరార్ధావసానేచస్వధా
మప్రతిపద్యతే।జనానాందాక్షిణాత్యానాంకావేరీతీరవాసినాం॥ ౨౦॥ దీయ
తేసర్వదాదేవోవిష్ణుశ్శ్రీరంగగోచరః। అవిద్వాంసోప్యధర్మిష్ఠాహీనజా
త్యాఃప్రమత్తధా॥ ౨౧॥ తస్మిన్ దేశేవిముచ్యంతేయత్రరంగంవ్యవస్థితం ।
యదాతుబహవఃపాపాఃకృతఘ్నానాస్తికాశ్శఠాః॥ ౨౨ ॥ ముచ్యంతేరంగ
మాశ్రిత్యతథాబ్రహ్మశివాదయః । విఘ్నంకుర్వంతితద్దేశనివాసేత్రదేహి
నాం॥ ౨౩॥ యదాత్రజాసుయుతతేభగవాన్ భక్తవత్సలః। తదాదదాతిసర్వే

పాంనివాసంతత్ర దేహినాం॥ ౨౪॥ యదాతువర్ణధర్మైస్తైశ్చతురాశ్రమసమా
శ్రితైః।సాత్త్వికైఃప్రచురంరంగంతదాపిఘ్నానపద్యతే॥ ౨౫॥ తస్మాల్లోకహి
తాధానాయతపస్త్వంసమాచర। మమాశ్రమసమీపేత్వమష్టాక్షరపరాయ
ణః॥ ౨౬॥ శ్రీరుద్రః॥ ఏవముక్తస్తుగురుణామహిష్యాసహమానవః। తదాశ్ర
మేతపస్తేపేతత్రనాన్యమనాఽనిశం॥ ౨౭॥ గ్రీష్మేపంచాగ్నిమధ్యస్థశ్శిశిరేజ
లగోచరః।ఆర్ద్రవాసాస్తుహేమంతేవర్షాస్వభ్రావకాశకః॥ ౨౮॥ ఉష్ణవా
తాతపక్లాంతోనిర్ద్వంద్వోనిష్పరిగ్రహః। తంచపర్యచరద్దేవీతపస్యంతంత
పస్వినీ॥ ౨౯॥ తందృష్ట్వాచతపోనిష్ఠాశ్శతక్రతుముఖాస్సురాః। కస్యాయమి
చ్ఛతిపదమిత్యాసన్వ్యాకులేంద్రియాః॥ ౩౦॥ తస్యధర్మవిఘాతార్థంసర్వా
స్సంమంత్ర్యదేవతాః। మన్మథంప్రేషయామాసుఃప్రసూతమలయానిలౌ॥ ౩౧॥
అప్సరోభిఃపరివృతాస్తేగచ్ఛంస్తస్యచాశ్రమం। తపస్యంతంమహారాజంస్వా
నుభూతిజితేంద్రియం॥ ౩౨॥ విఘ్నైస్సంయోజయామాసుర్వివిధైరప్సరోగ
ణైః।మన్మథేనాప్సరోభిశ్చబహుధావిప్రలోభితః॥ ౩౩॥ నచచాలమహారాజో
మీనైరివమహాహ్రదః। సమాధేర్విరతస్సోఽథదృష్ట్వాకామంసమాగతం॥ ౩౪॥
ఆతిథ్యంకల్పయామాసతస్యచాప్సరసామపి। భీతాఃప్రీతాస్తథోద్విగ్నావిస్మి
తాలజ్జితాఇతి॥ ౩౫॥ వీక్షిత్వాచైవతేఽన్యోన్యమిదమూచుఃపరస్పరం। అహో
ధైర్యమహోదార్ఢ్యమహోహ్యస్యమహాత్మనః॥ ౩౬॥ దుర్జయోయమహో
స్మాభిఃకిమన్యైఃక్రియతామితి।ఇష్టసిద్ధింమహారాజలప్స్యసేనచిరేణవై॥ ౩౭॥
ఇతిసంమంత్ర్యతాస్సర్వారాజానంప్రాంజలింస్థితం। సపత్నీకమపశ్యంస్తాః
ప్రాహకామస్తతోఽనృపం॥ ౩౮॥ ఇక్ష్వాకోతపసాసిత్వమింద్రియాణాజితా
నితే। యేషామనిర్జయాద్రాజన్పతంతినిరయేనరాః॥ ౩౯॥ అ
హంనజితపూర్వోఽస్మిమునిభిర్భావితాత్మభిః।మజ్జయాయప్రవృత్తోపిరుద్రఃక్రో
ధేననిర్జితః॥ ౪౦॥ మయానిర్జీయతేసర్వంజగత్స్థావరజంగమం।నజీయతేచే
త్క్రోధేనజీయతేనాత్రసంశయః॥ ౪౧॥ మయాక్రోధసహాయేనబ్రహ్మాలోక
పితామహః। పతిఃపశూనాంభగవాన్మహేంద్రశ్చశతక్రతుః॥ ౪౨॥ వశీకృ
తామహారాజన్కోనజానాతితాంకథాం। జితస్సోహంత్వయారాజన్సక్రో
ధోభద్రమస్తుతే॥ ౪౩॥ కామక్రోధవశాస్సర్వేదేవర్షిపితృదానవాః।ఆవా
మపివశేవిష్ణోర్దేవదేవస్యచక్రిణః॥ ౪౪॥ సత్వంభగవతోవిష్ణోస్తుల్యస్తద్భక్తి
భావితః।అభీష్టసిద్ధిర్భవతుతవగచ్ఛామహేవయం॥ ౪౫॥ రుద్రః॥ఇత్యుక్త్వాప్ర

యయుస్సర్వే తచ్చాపభయవిహ్వలాః। ఆచచక్షురశేషేణ దేవానాంతస్య చేష్టి
తం॥౪౭॥ గతేషుతేషు రాజర్షిస్తపోభూయస్సమాహితః। శ్రీమద్రంగమహా
ధామేత్యుక్త్వాతూష్ణీమభూత్తదా॥౪౮॥తస్యతచ్చరితంశ్రుత్వాశక్రస్సహామ
రుద్గణైః।ఐరావతంసమాస్థాయతత్తపోవనమాగమత్॥ ౪౯॥ తస్యదృష్ట్వాత
పస్సిద్ధింశక్రఃక్రోధవశంగతః । నరేంద్రాయాక్షిపద్వజ్రంవృత్రా)యేవమహా
త్మనే॥౫౦॥సదృష్ట్వావజ్రముత్సృష్టంశతపర్వశతక్రతోః।ససారచక్రంతుహరే
శ్చక్రశత్రువిదారణం॥ ౫౧॥ అంతరాచక్రమాయాంతంతస్యవజ్రమశీశమత్।
తన్మోఘంన్యపతద్భూమౌసవ్రీళోఽభూత్పురందరః॥ ౫౨॥ సవజ్రంవితథీభూ
తందృష్ట్వాదేవైస్సమన్వితః । సదనంబ్రహ్మణోగత్వాతస్మైసర్వంన్యవేదయ
త్॥౫౩॥సతస్యచరితంశ్రుత్వాదైవతైరనువర్ణితం। తస్యప్రభావమిష్టంచజ్ఞా
తుంలోకపితామహః॥౫౪॥ నిమీలితార్ధనయనోయయోజాత్మానమాత్మని।
శ్రీరంగానయనేచిత్తముద్యుక్తంతస్యభూభృతః ॥ ౫౫ ॥ జ్ఞాత్వాచతుర్ము
ఖోబ్రహ్మాయోగయుక్తోముమోహవై । క్షణేనాశ్వాస్యసంజ్ఞావాన్సహదే
వైఃపితామహః॥ ౫౬॥ శ్రీరంగమగమద్ధామయత్రదేశేశ్రియఃపతిః। దేవదేవేం
ద్రసహితందృష్ట్వాదేవంపితామహః॥ ౫౭॥ కృతాంజలిపుటందీనమిదమాహ
జనార్దనః॥శ్రీభగవాన్॥ బ్రహ్మన్నహంప్రసన్నోఽస్మితతస్త్వంమావిషీదథాః॥
మయాసంకల్పితంపూర్వంపురాణార్థమిదంశృణు । త్వయార్చితోఽహమధునా
శ్రీరంగేధామ్నిమానద ॥ ౫౮ ॥ అయోధ్యాంగంతుమిచ్ఛామిరఘుభిఃపరిపా
లితాం। తేమాంతత్రార్చయిష్యంతిచతుర్యుగచతుష్టయం॥ ౫౯॥ తతఃపరం
ప్రయాస్యామికావేరీంచోళరక్షితాం । చంద్రపుష్కరిణీతీరేశయిష్యేఽహంచ
తుర్ముఖ॥ ౬౦॥ సప్తమన్వంతరంస్థిత్వాతత్రాహందివసక్షయే । తవాంతిక
ముపేష్యామితదామామర్చయిష్యసి॥ ౬౧॥ విమానేస్మిన్ననేనైవవిగ్రహేణ
చసుముఖ। గతాగతంకరిష్యామితవైతదపిరోచతాం॥ ౬౨॥ త్రికాలమర్చి
తస్సోఽహంత్వయాస్మిన్నేవవిగ్రహే । తవముక్తింప్రదాస్యామిద్విపరార్ధే
గతేసతి ॥ ౬౩ ॥ ఏకాహమర్చనంయత్రప్రతిమాయాంనవిద్యతే। మహాన్దో
షస్సంభవతిప్రాయశ్చిత్తంతదాభవేత్॥ ౬౪।షణ్మాసాభ్యంతరంలుప్తంపూ
జనంప్రతిమాదిషు। పునఃప్రతిష్ఠాకర్తవ్యేత్యాహుస్సాత్త్వికవేదినః॥ ౬౫॥త్వ
చాపసరప్రమాణేనత్రైకాలాభ్యర్చనంమమ। క్రియతేసర్వదాతస్మాల్లుప్తదో

షోనవిద్యతే॥ ౧౭॥ ప్రాయశ్చిత్తం న కర్తవ్యం న ప్రతిష్ఠా చ పద్మజ। స్వయం వ్యక్తేపి పూజా చ క్రియతే భవతాన్వహం॥ ౧౮ ॥ తత్ర సాంకర్యదోషేషు ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే। న తత్ర సంకరో దోషో న న్యూనాభ్యధికేషు చ॥ ౧౯ ॥ శుభమేవ మనుష్యాణాం శ్రీరంగే విదధామ్యహం। తస్మాత్త్విక్ష్వాకవే బ్రహ్మన్నేవంగంగమనుత్తమం॥ ౨౦॥ త్వయార్చితోహం రాత్రౌ తు శ్రీరంగం త్వాముపేష్యతి॥ శ్రీరుద్రః ఇత్యుక్తో హరిణా బ్రహ్మా శ్రీరంగం ధామ నారద॥ ౨౧ ॥ తార్క్ష్యమూర్ధ్ని సమారోప్యహం సమారుహ్య చ స్వయం। యయౌ తపోవనం తస్య యత్ర రాజవ్యవస్థితః॥ ౨౨ ॥ తేన చ ప్రీతమనసా నత్కృతః కమలాసనః। తస్మై దదౌ మహద్ధామ శ్రీరంగం ప్రణవాకృతి॥ ౨౩॥

ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే ఇక్ష్వాకురాజ్ఞో రంగవిమానప్రాప్తిర్నామ సప్తమోధ్యాయః.

శ్రీమహేశ్వరః॥ లబ్ధ్వా విమానం శ్రీరంగమిక్ష్వాకుశ్శిరసాదదత్। ప్రత్యుద్గతః పౌరజనైరయోధ్యామావిశత్పురీమ్॥ ౧॥ ఉత్తరస్య పురద్వారస్యోదక్ క్రోశార్ధగోచరే। సరయ్వాస్తమసాయాశ్చ మధ్యే దేశే సమే శుభే॥ ౨॥ అయోధ్యాభిముఖం రంగం ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి। అలంచకార ప్రాకారప్రభామంటపగోపురైః॥ ౩॥ బ్రాహ్మణైరపి భూయిష్ఠమర్చకైః పరిచారకైః। అన్యైశ్చ దేవతత్వజ్ఞైరకరోదావృతం నృప॥ ౪॥ గురోర్వసిష్ఠస్య తదాజ్ఞాబాలేః కాశ్యపస్య చ। వామదేవస్య చావాసం తత్ర చక్రే మహీపతిః॥ ౫॥ నిత్యైర్నైమిత్తికైశ్చాన్యైః కర్మభిశ్శాస్త్రచోదితైః। వసిష్ఠస్య మతే స్థిత్వా రాజా దేవముపాచరత్ ॥ ౬॥ ఫాల్గునే మాసి దేవస్య నక్షత్రే భగదైవతే। ఉత్సవావభృథం చక్రే పుత్రపౌత్రైస్సమన్వితః॥ ౭॥ తద్వంశ్యైరపి భూపాలైశ్చతుర్యుగచతుష్టయం। అర్చితో భగవాన్రంగీ భక్తిశ్రద్ధాపురస్సరం॥ ౮॥ త్రేతాయుగే పంచమే తు రాజా దశరథో నృపః। పుత్రార్థమశ్వమేధేన యష్టుం సముపచక్రమే॥ ౯॥

రంగవిమానప్రాప్త్యై ధర్మవర్మకృతతపశ్చర్యాది.

తత్ర సర్వే సమాయాతాః పృథివ్యాం యే మహీక్షితః। చోళేషు ధర్మవర్మేతి విఖ్యాతో ధర్మవత్సలః॥ ౧౦॥ ఐక్ష్వాకేణ సమాహూతో యజ్ఞార్థం మునిసత్తమ। అయోధ్యామాగతోపశ్యద్యత్ర రంగం వ్యవస్థితం॥ ౧౧॥ తత్ర పూజావిధానం

చసర్వాశ్చైవార్థసంపదః । రాజ్ఞోऽయజ్ఞసమృద్ధించదృష్ట్వాబుద్ధిమధాకరో
త్॥౧౨॥ ఇక్ష్వాకుణాతపస్తప్త్వాలబ్ధ్వాశ్రీరంగముత్తమం । తత్ప్రభావాది
యంతేషాంవిభూతిర్విస్తృతాభువి॥ ౧౩॥ అహంతథాతపస్తప్స్యేయథా
శ్రీరంగముత్తమం। అసాధారణమస్మాకంభవేద్భోగాపవర్గదం॥౧౪॥ఇతినిశ్చి
త్యయజ్ఞాంతేస్వదేశంపునరాగతః । చంద్రపుష్కరిణీతీరేతపస్తప్తుముపాక్ర
మత్॥౧౫॥ తత్రత్యామునయోదృష్ట్వాతంనృపంమునిసత్తమ । ఇదమూచుర
నూచానాస్తపసేకృతనిశ్చయం॥౧౬॥ మునయః ॥ కిమర్థంత్వంమహారాజతప
స్తప్స్యసిసువ్రత । నచపశ్యామితేకించిదసిద్ధమపివాంఛితం॥ ౧౭॥ రాజా॥
శ్రీమద్రంగంమహద్ధామ స్వయంవ్యక్తంశ్రియఃపతేః । ఆనేతుమహమిచ్ఛామి
పుణ్యేనస్వేనకర్మణా॥ ౧౮॥ యథాబ్రహ్మేయథేక్ష్వాకుస్తథాలోకహితా
యవై । యతిష్యేహంమహాభాగభవద్భిశ్చానుమన్యతాం॥ ౧౯॥ మునయః॥
అలంతేతపసారాజన్సిద్ధిమిష్టాంచచింతయ। ఉన్ముచ్యతాపసంరూపంపురా
వృత్తమిదంశృణు॥ ౨౦ ॥ ఇతోత్తరేక్రోశమాత్రేమార్గశ్చైవమహీపతే।
యుష్మత్పురాతనపురీవిద్యతేస్థలశేషితా॥౨౧॥ యత్రపూర్వంమహాదేవఃక్రు
ద్ధోऽయుష్మత్పురాతనం। భస్మావశేషమకరోత్ప్రద్యుమ్నమివచక్షుషా॥౨౨॥
తదుత్తరేణవిదితస్సత్యసంజ్ఞేతిసంజ్ఞయా। హిరణ్యకేశినోదాల్భ్యస్యాశ్రమః
పాపనాశనః॥ ౨౩॥ పులస్త్యశిష్యస్యమునేఃపుణ్యశీలస్యభూమిప । తత్రచాశీ
మహావయంకదాచిత్కారణాంతరే॥ ౨౪॥ తతఉత్తరతఃపశ్చాన్నీలీవనమితి
శ్రుతం। తత్రవ్యాఘ్రాసురంహత్వాభగవాన్భూతభావనః॥౨౫॥ సర్వైఃప
రివృతోదేవైర్దాల్భ్యస్యాశ్రమమాగమత్ । దాల్భ్యేనాభ్యర్చితస్తత్రసమ్యగ
ర్ఘ్యపురస్కృతం॥ ౨౬ ॥ అస్మాభిశ్చతతోదేవోభక్త్యాసూక్తైశ్చవైష్ణవైః।
అభ్యర్థితస్తథాస్మాభిఃదాల్భ్యేనచమహీపతే॥౨౭॥ నిత్యవాసంకురుష్వాత్రే
త్యాదరేణపునఃపునః । ఉవాచప్రీయమాణేనవచనేనజనార్దనః॥౨౮॥ శ్రీభగ
వాన్॥ అచిరేణైవకాలేనభవతాంహితకామ్యయా । ఆగమిష్యతికావేర్యాం
చంద్రపుష్కరిణీతటం॥ ౨౯॥ రావణేనిహతేపాపేమయారాఘవరూపిణా।
విభీషణాపదేశేనశ్రీరంగంధామమామకం॥ ౩౦॥ చంద్రపుష్కరిణీతీరేసహ్యా
జాయాస్తుసైకతే । అనంతపీఠేశ్రీరంగంయూయంద్రక్ష్యథమాచిరం॥ ౩౧॥
మునయః ॥ ఇత్యుక్త్వాప్రయయౌదేవోదేవైరనుగతోహరిః । అస్మాభిరను
యాతశ్చ యావదాదిత్యమండలం॥ ౩౨॥ తస్మాత్ప్రతినివృత్తాశ్చదృష్ట్వాస్మాజ్ఞ

గతాం గురుః । ఇదమాహ మహాతేజా ఆదిత్యో భగవాన్నృప॥ ౩౩॥ ఆదిత్యః॥
ఆరాధితో మయా పూర్వం బ్రహ్మలోకజగత్పతిః । శ్రీరంగశాయీ దేవో
మయా చాభ్యర్థితస్తదా॥ ౩౪ ॥ మద్వంశజైః పుత్రపౌత్రైర్నిత్యమారాధ్య
తాం భవాన్। తదానీమబ్రవీద్దేవః ప్రసన్నో రంగరాట్స్వయం॥ ౩౫॥ అయో
ధ్యాయాం భవద్వంశ్యైః కావేర్యాం చ దివాకర। అర్చితోహం భవిష్యామి నరై
రన్యైశ్చ మామకైః॥ ౩౬॥ కలౌ తు పాపభూయిష్ఠే గతిశూన్యేషు దేహిషు। సు
లభోహం గమిష్యామి సర్వేషాం హితకామ్యయా॥ ౩౭॥ యదా తు బహుభిః పా
పైర్నాస్తికైశ్చాపి సంవృతః । తదా తు దుర్లభోహం స్యాం కలికాలే తు కా
శ్యపే॥ ౩౮॥ ఆదిత్యః॥ ఇదమాహ హరిః ప్రీతః పరమం రంగకేతనః। తస్మాచ్ఛ్రీ
యోర్థిభిర్విప్రైః కావేరీ గమ్యతామితి॥ ౩౯॥ ఇక్ష్వాకాశ్చాపి చోళాశ్చ మమ ప్రీ
తికరాశ్చ తే। ధర్మవర్మాణమాదిశ్య ధ్రువమేష్యతి రంగరాట్॥ ౪౦॥ మునయః॥
ఇత్యాదిత్యవచః శ్రుత్వా నివృత్తాస్స్మ వయం నృప। తదా ప్రభృతి వాసోత్ర గృ
హీతోస్మాభిరేవ చ॥ ౪౧॥ జాతో దాశరథీ రామో రావణం చ హనిష్యతి। నిర్భ
యాశ్చ భవిష్యామో వయం రాజన్న సంశయః॥ ౪౨ ॥ రంగం విమానమాదా
య రాక్షసేంద్రో విభీషణః। ఆగమిష్యతి రాజేంద్ర సత్యమస్మాభిరీరితం॥ ౪౩॥ స
త్వం గచ్ఛ మహాబాహో రాజ్యం ధర్మేణ పాలయ । తుభ్యం నివేదయిష్యామో
రాక్షసేంద్రే సమాగతే॥ ౪౪॥ రుద్రః॥ ఇత్యుక్తో మునిభీ రాజా ధర్మవర్మా మహా
మునే। కావేర్యా దక్షిణే తీరే స్వాం పురీం నిచుళాం యయౌ॥ ౪౫॥ అథ కాలేన మ
హతా రామరూపేణ భూపతిః । ధర్మవర్మా సమాహూతో యజ్ఞార్థం యజ్ఞ
మూర్తినా॥ ౪౬॥ అయోధ్యామగమత్తస్య నగరీం కీర్తివర్ధినీం। నివృత్తమాత్రే
యజ్ఞే తు రామమామంత్ర్య సత్వరః॥ ౪౭॥ సత్కృతస్సర్వసమ్మానైర్విసృష్టశ్చ
మహాత్మనా। అగమన్నిచుళాం వృద్ధాం నగరీం చోళభూపతిః॥ ౪౮॥ విభీషణస్య స
మ్మానమాతిథ్యం చ గుణోత్తరం । దేవస్యోత్సవసామగ్రీం పూజోపకరణాని

శ్రీరంగవిమానస్య కావేరీతీరప్రాప్తిః.

చ॥ ౪౯॥ శిల్పినశ్చాస్త్రనిపుణాన్ బ్రాహ్మణాంశ్చ తపస్వినః। సర్వం సముదితం కృ
త్వా రంగేంద్రం ప్రత్యపాదయత్॥ ౫౦॥ అథ మీనరవౌ మాసే వసంతే చ గుణా
న్వితే। ప్రాజాపత్యే చ నక్షత్రే భద్రాయాం మందవాసరే॥ ౫౧॥ ఉషఃకాలే శుభే
లగ్నే రామేణాక్లిష్టకర్మణా । ఇక్ష్వాకూణాం కులధనమాత్మనోభ్యధికం త
దా॥ ౫౨॥ శ్రీమద్రంగం మహద్ధామ సద్విజం సపరిచ్ఛదం। ప్రదత్తం రాక్షసేంద్రా

యప్రియాయప్రియకారిణే॥౫౩॥ విభీషణోపిరాజాయంప్రణిపత్యమహాత్మనే।
శిరస్యాధాయతద్ధామసద్విజైస్సహరాక్షసైః॥౫౪॥ సలంకాభిముఖస్తూర్ణం
ప్రయయాప్రీతమానసః। నభోమధ్యంచతేసూర్యే చంద్రపుష్కరిణీతటే॥౫౫॥
అనంతపీఠేశ్రీరంగంస్థాపయామాసరాక్షసః। ఆహూతోధర్మవర్మాచబ్రా
హ్మణైస్తత్క్షణేనహ॥౫౬॥ రాజ్ఞాచమునిభిశ్చైవసత్కృతోరాక్షసేశ్వరః।
దేవైశ్చపూజితోవిప్రైర్భూభుజారాక్షసేనచ॥౫౭॥ సితేగురుగతేలగ్నేరో
హిణ్యాంమాసిఫాల్గునే। సౌరివంశేచకావేర్యాంశ్రీరంగంసుప్రతిష్ఠితం॥౫౮॥
భువోభూత్యై భూభుజాంభూసురాణాందివోగుప్త్యై శ్రేయసేదేవతా
నాం। శ్రియైరాజ్ఞాంచోళవంశోద్భవానాంశ్రీమద్రంగస్సహ్యజామాజగామ॥

ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహా
త్మ్యే శ్రీరంగవిమానస్యకావేరీతీరప్రాప్తిర్నామ అష్టమోధ్యాయః.

ధర్మవర్మకృతశ్రీరంగోత్సవః.

శ్రీమహేశ్వరః॥ తతోవిభీషణోరాజాచంద్రపుష్కరిణీజలే। స్నాత్వా
తుమూలమంత్రేణదేవాన్సంతర్ప్యవారిణా ॥౧॥ కావేరీతోయమమలమా
దాయమణిసన్నిభం। కల్హారోత్పలపద్మానిపుణ్యాశ్చతులసీరపి॥౨॥ పున్నాగ
చంపకాశోకపాటలీవకుళానిచ। ఉపాదాయయథాశాస్త్రమర్చయామా
సకేశవం॥౩॥ అష్టాంగవిధినేష్ట్వాతంతతస్తుష్టావరాక్షసః। వేదశాస్త్రపురా
ణోక్తైఃస్తోత్రైస్స్తుత్వాజనార్దనం॥౪॥ ధర్మవర్మాపనీతైశ్చభోగైరుచ్చావ
చైరపి। వేదపాఠైశ్చవిప్రాణాంతుతోషపురుషోత్తమః॥౫॥ తతోవిభీషణంరా
జాధర్మవర్మాకృతాంజలిః।యయాచేకతిచిత్కాలమిహావస్తుంభవానితి॥౬॥
శ్వోదేవస్యోత్సవోభావిమహానిత్యూవుణాకృతః । తదర్థంగమ్యతేలంకాంక్షి
ప్రమిత్యాహరాక్షసః॥౭॥ ఇతోత్సవోపిభవతీత్యాహరాజావిభీషణం। తథే
త్యుక్తంతథాచక్రేసర్వమప్యుత్సవంవిధిం॥౮॥ విప్రైర్విభీషణోరాజావిధిశి
ష్యైస్తుపంచభిః ఉత్సవంవిధివచ్చక్రేసంపదాధర్మవర్మణా ॥౯॥ అత్యంతా
భినవైర్దివ్యైర్వాహనైర్విభ్రస్స్వాదుభిస్తథా । అలంకారైశ్చవివిధైరర్చితోహరిరీ
శ్వరః ॥ ౧౦ ॥ విభీషణశ్చసుప్రీతస్సత్కారైర్ధర్మవర్మణా। అన్నశాలాశ్చవివి
ధాఃపానశాలాశ్చభూపతిః॥ ౧౧ ॥ ఉత్సవార్థంసమేతానాంచక్రేరాజాన్నృ
ణాంమునే। చంద్రపుష్కరిణీతీరేపున్నాగతరుశోభితే॥ ౧౨ ॥ మంటపేచోళ

సింహాస్యప్రవృత్తో దైవతోత్సవః । నవాహముత్సవంకృత్వా రాగాయాంనవ మేహని॥ ౧౩॥ చక్రిరేవభృథస్నానంవిష్ణుభక్తావిమత్సలాః।తత్రత్యాబ్రాహ్మణాస్సర్వేతర్పితాధర్మవర్మణా ॥ ౧౪॥ అన్నపానైశ్చవాసోభిర్దక్షిణాభిస్త

శ్రీభగవత్కృతవిభీషణసాంత్వనం.

థైవచ। అర్ధమాసోషితస్తత్రతర్పితోధర్మవర్మణా॥ ౧౫॥ మైత్రేమిత్రోదయాత్పూర్వంప్రతస్థేరాక్షసేశ్వరః। ధర్మవర్మాణమామంత్ర్యతత్రత్యాన్బ్రాహ్మణాన్నృపీన్॥ ౧౬॥ విమానమైచ్ఛదాదాతుంశిరసారాక్షసస్స్వయం । నాశక ద్రంగముద్ధర్తుమపిసర్వప్రయత్నతః॥ ౧౭ ॥ నివృత్తియత్నస్తతోరాజానిషసాద సుదుఃఖితః । తమశ్రుపూర్ణవదనంపతితంపాదమూలయోః॥ ౧౮॥ ఉత్తిష్ఠో త్తిష్ఠవత్సేతివిష్ణురాహవిభీషణం॥ శ్రీభగవాన్॥ అయంమనోహరోదేశఃపరీత స్సహ్యకన్యయా॥౧౯॥ చంద్రపుష్కరిణీచేయంపావనీశ్రమనాశినీ । అయంచ భక్తిమాన్రాజాధర్మవర్మాసదామయి॥ ౨౦॥ ఇమేచమునయఃపుణ్యావసంత్యత్రవికల్మషాః। అత్రైవవస్తుమిచ్ఛామిలంకాంగచ్ఛవిభీషణ॥ ౨౧॥ పురావృత్తమిదంచాత్రశ్రోతుమర్హసిరాక్షస । వింధ్యపాదేమహానద్యస్సర్వాస్సముద్భూతాఃపరాః॥ ౨౨ ॥ తత్రాజగామగంధర్వోవిశ్వావసురితిశ్రుతః । సప్రణామాంజలింకృత్వాదక్షిణాందిశమాస్థితః॥ ౨౩॥ తతోవివాదస్సంభూతోనదీనాంతత్రరాక్షస। మమప్రణామమకరోన్మమైవమితివైమిథః॥౨౪॥ సముద్రం దక్షిణంగత్వాసగంధర్వపతిఃప్రభో । ప్రాబోధయత్పద్మనాభంసహస్యేమాసిసంయుతః॥౨౫॥ అనేనచోత్తరేప్రాప్తేనివృత్తశ్చోత్తరాందిశం। పునఃప్రణా

గంగాకావేర్యోఃపరస్పరమాధిక్యవివాదః.

మమకరోన్నదీనాంతత్రగాయకః॥ ౨౬॥ త్వయానమస్కృతంకస్యాఇత్యుక్త్యాధిగాత్రవః। తస్యైకృతప్రణామోహమిత్యుక్త్వాప్రయయాహిసః॥౨౭॥ ఆధిక్యంప్రతిసర్వాసాంతాసాంవాదోమహానభూత్ । నాహమిత్యేవవైనద్య స్తత్క్షణేనవిశశ్రముః॥ ౨౮॥ గంగాయాశ్చైవకావేర్యానవిశ్రాంతిస్తదాభవత్। వాదశ్చసుమహానాసీదన్యోన్యాధిక్యకారణాత్॥ ౨౯ ॥ సదనంబ్రహ్మణోగత్వాఽపృచ్ఛతాంపరమేష్ఠినం । గంగాధికానసందేహఇత్యువాచప్రజాపతిః॥౩౦॥తచ్ఛ్రుత్వాదుఃఖితాచేయంకావేరీసహ్యపర్వతే। తపసాతోషయామాసబ్రహ్మాణంరాక్షసేశ్వర ॥ ౩౧ ॥ గంగాధిక్యమభీప్సంతీచిరంకాలంసరిద్వరా।తస్యైవరందదౌబ్రహ్మగంగాసామ్యంమహామునే॥ ౩౨॥ ఆధిక్యంచమ

—* శ్రీరంగానుగ్రహాత్కావేర్యాగంగాపేక్షయాధిక్యం *—

యాదాతుంనశక్యం తేధనో౽బ్రవీత్ । సారక్షేత్రేతు కావేర్యాం సంస్థాప్య ప్రతి
మాంమను॥ ౩౩॥ చిరమారాధయామాస వరోదత్తస్తదామయా। సాస్తుత్వా
ప్రణిపత్యాహ కావేరీమాం సరిద్వరా॥ ౩౪ ॥ దేవత్వదంఘ్రిసంబంధాద్గంగా
మత్తో౽తిరిచ్యతే। గంగాసామ్యంమయాలబ్ధమాధిక్యంనకదాచన॥ ౩౫॥ తస్యై
వరమదాత్తత్ర కావేర్యై కమలేక్షణః। మత్సంబంధోద్భవంతస్యమాహాత్మ్యం
కేనసాధ్యతే॥ ౩౬॥ తథాపిమత్ప్రసాదేనగంగాయాహ్యధికాభవ। మత్సం
బన్ధాయతే దేవిత్వన్మధ్యే ధామమామకం॥ ౩౭॥ ఆగమిష్యతిరంగాఖ్యంతత్రని
త్యంవసామ్యహం।గంగాయాశ్చాధికాభూయానిత్యయోగాన్మయాసహ॥ ౩౮
ప్రతిజ్ఞాతంమయాపూర్వమిత్థంరాక్షసపుంగవ । తవాభిముఖమేవాత్రశయి
ష్యేహంవిభీషణ॥ ౩౯॥ గచ్ఛలంకాంమయాదత్తాంభుంక్ష్వరాజ్యమకంటకం॥
శ్రీరుద్రః॥ ఇత్యుక్తోదేవదేవేనరంగధామ్నావిభీషణః॥ ౪౦ ॥ పాదయోఃప్రణి

—* విభీషణకృతభగవత్పాదప్రపతనం. *—

పత్యాహప్రాంజలిఃప్రశ్రయాన్వితః॥ విభీషణః॥ యద్యయంవ్యవసాయస్తేదేవ
దేవజగత్పతే॥ ౪౧ ॥ అహమత్రైవవత్స్యామినత్వాముత్సృష్టుముత్సహే॥
శ్రీభగవాన్॥ కర్మభూమౌమనుష్యాణాంహితాయార్చాత్మనామయా॥ ౪౨॥
ఆవిర్భూతమతస్తేషాంకరిష్యామిహితాహితం। త్వయాసహనవస్తవ్యంమను
ష్యైరాక్షసేశ్వరః॥ ౪౩॥ తవదత్తంహిరామేణలంకారాజ్యంవిభీషణ। ఆయు
శ్చపరమందత్తమైశ్వర్యమతులంభువి॥ ౪౪॥ అవసానేస్యకల్పస్యమయాసహవి
భీషణ। ఉష్యేష్యసిబ్రహ్మలోకంపునర్లంకాంసమేష్యసి॥ ౪౫॥ ద్విపరార్ధావసా
నేత్వంమయాసహవిభీషణ। ప్రయాస్యసిపరంలోకంసర్గప్రళయవర్జితం॥ ౪౬॥
విభీషణః॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యమన్యత్సర్వంచమేప్రభో। దత్తంరామేణదే
వేనముక్తిస్సంప్రార్థితామయా॥ ౪౭॥ తదర్థంరంగధామ్నైతద్దత్తమేవదయా
ళునా। ముచ్యేయంకథమేతస్మాత్సంసారాత్తద్వదస్వమే॥ ౪౮ ॥ శ్రీభగవాన్॥

—* భగవత్సాంత్వితవిభీషణస్యలంకాగమనం. *—

పాలయంతోమమైవాజ్ఞామృషయశ్చముముక్షవః। భోగార్థినశ్చపురుషాభో
గినోమేసురాసురాః॥ ౪౯॥ యజ్ఞేనతపసాదానైరన్యైశ్చశుభకర్మభిః। ప్రీ
తింమమైవకుర్వంతిమదాజ్ఞాపరిపాలకాః॥ ౫౦ ॥ రాజ్యంకురుష్వధర్మేణమ
ద్దత్తంరాక్షసేశ్వర। మాభవాన్మాత్వదీయాశ్చదేశమేనంవ్రజంతువై ॥౫౧॥

మాత్మైవానుస్మరసదా త్వామహంసంస్మరామిచ । ఉపాయమపవర్గస్యరహ
స్యమపిమేశృణు॥౫౨॥సర్వకర్మాణిసంత్యజ్యసర్వకర్మఫలానిచ । శరణంమాం
ప్రపద్యస్వసర్వబంధవిముక్తయే॥ ౫౩॥ శ్రీరుద్రః॥ఇత్యుక్తోలోకనాథేనలంకా
నాథోపినారద । ప్రణమ్యదేవంబహుశఃప్రయయౌస్వాంపురీంతదా॥ ౫౪ ॥
గతేవిభీషణేరాజాధర్మవర్మాసహద్విజైః । సమ్యగ్విధానమకరోద్యద్యత్క
ర్తవ్యమత్రవై॥ ౫౫॥ తదాప్రభృతికావేర్యాంశ్రీరంగంధామనారద।కల్పాం
తస్థాయిసంభూతందృశ్యతేద్యాపిమానవైః॥౫౬॥

ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణేమహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమా
హాత్మ్యేవిభీషణానుగ్రహోనామ నవమోధ్యాయః.

—* శ్రీరంగక్షేత్రమహిమా. *—

శ్రీమహేశ్వరః॥ శ్రీరంగస్యవిమానస్యపరితోయోజనద్వయే । క్షేత్రే
నివసతాంపుంసాంపాతకంనైవవిద్యతే॥ ౧॥శ్రీరంగయాత్రాశ్రీరంగయియా
సాచైవనారద । శ్రీరంగయాత్రాశ్రీరంగదర్శనంచైవనారద॥౨॥ఉత్తారయతి
సంసారాన్నిత్యవాసస్తుకింపునః। చంద్రపుష్కరిణీయత్రసరసీపాపనాశినీ॥ ౩॥
తత్రస్నానంమనుష్యాణాంసర్వారిష్టవినాశనం। పురాకాశ్యపశాపేననిస్తేజ
స్కఃకృతోవిధుః॥ ౪॥తత్స్నేవయామహాతేజాఃప్రత్యపద్యతనారద।సుజాతశ్చ
సుగంధశ్చపున్నాగస్తత్రతిష్ఠతి॥ ౫ ॥ పురాచంద్రమసారాజ్ఞాప్రతిష్ఠాప్యవివ
ర్ధితః। తందృష్ట్వాముచ్యతేపాపైస్స్పృష్ట్వాలక్ష్మీమవాప్నుయాత్॥ ౬॥ జ్ఞాన
వాన్స్యాత్తమాశ్లిష్యతస్మాత్తమభివాదయేత్।తచ్ఛాయాయాంకృతందానం
జపోహోమస్తథార్చనం॥ ౭॥ పితౄణాంపిండదానంచమహదక్షయముచ్య
తే। పారాశర్యోమహాతేజాస్తత్రాస్తేమునిసత్తమ॥ ౮॥ పుష్కరఃపుష్కరా
క్షశ్చకుముదఃకాలఏవచ। శ్రీవిష్ణుపార్షదాహ్యేతేతీర్థంరక్షంతిసర్వదా॥ ౯ ॥
వాసుదేవేతిదేవస్యతత్రనామప్రశస్యతే । గణనాథంనమస్కృత్యస్నాత్వాచ

—* తత్తీర్థానాందేవతాగణాధిపాదికథనం. *—

మ్యయథావిధి॥౧౦॥కీర్తయిత్వావాసుదేవంమంత్రమేతదుదాహరేత్ । అశే
షజగదాధారశంఖచక్రగదాధర॥౧౧॥ అనుజ్ఞాందేహిమేదేవయుష్మత్తీర్థని
షేవణే॥ శ్రీరుద్రః॥ ఇత్యుక్త్వామూలమంత్రేణసూక్తేనపురుషస్యవా॥ ౧౨ ॥
స్నాత్వాసంతర్పయేద్దేవంవాసుదేవేతినామతః । ఋషించంద్రమసందేవంగ

ణనాథంతథైవచ॥ ౧౩॥ దద్యాచ్ఛక్తితోదానంసర్వపాపాపనుత్తయే। తిల
దానంవిశేషేణతస్మిందేశేప్రశస్యతే॥ ౧౪॥ తత్రస్నానంచదానంచసర్వపా
పాపనోదనం।పురస్తాత్తస్యతీర్థస్యబిల్వతీర్థంమహామునే॥౧౫॥ కృతాపరాధో
దేవస్యపురావైరోచనిర్మునే । ఉశనాకిలతచ్ఛాంత్యైతత్రతేపేమహత్తపః॥
బిల్వశ్చస్థాపితస్తత్ర శ్రీకరంచస్వదర్శనాత్ । తత్రర్షిర్భార్గవోజ్ఞేయో దేవ
తాచక్రవిట్స్వయం॥౧౭॥ శ్రీనివాసేతిదేవస్యతత్రతీర్థేప్రశస్యతే। కుముదో
గణనాథశ్చతస్యతీర్థస్యరక్షకః॥ ౧౮॥ తత్రాపిరజతంజ్ఞేయంహిరణ్యంచవిశే
షతః। అసహ్యానపచారాంశ్చక్షమతేతస్యకేశవః॥ ౧౯॥ అసచ్ఛాస్త్రాణ్యహం
పూర్వమాజ్ఞయాపరమేష్ఠినః। ఆగ్నేయ్యాందిశితీర్థస్యజంబుస్తిష్ఠతిమామకః॥
అసచ్ఛాస్త్రాణ్యహంపూర్వ మాజ్ఞయా పరమేష్ఠినః । అతపంతత్రతచ్ఛాం
త్యైతపఃపరమదుశ్చరం॥ ౨౧॥ అహిర్బుధ్న్యఋషిస్తత్రదేవతాహంమహే
శ్వరః। సునందోగణనాథశ్చవాసుదేవస్యచాచ్యుతః॥౨౨॥ ధాన్యంప్రదేయం
తత్రైవహ్యచ్యుతఃప్రియతామితి । భక్త్యాపచారానఖిలాన్ సహతేతత్రవై
హరిః॥ ౨౩॥ తత్రస్నానంచదానంచహ్యన్నదోషాపనోదనం । తతోదక్షిణ
తోవృక్షస్తిష్ఠత్యశ్వత్థఉచ్ఛ్రితః॥ ౨౪॥ గత్వాహల్యాంతపస్తేపేతత్రదేవశ్శత
క్రతుః। ఋషిస్తుగౌతమోనామదేవతావలసూదనః॥౨౫॥ అనంతోనామదేవ
స్యతత్రతీర్థేప్రశస్యతే । నందస్తుతస్యతీర్థస్య రక్షకోగణనాయకః॥ ౨౬॥
కన్యాదానంప్రశంసంతిభగవత్ప్రీతయేత్రవై । అగమ్యాగమనాత్పాపాత్త
త్రస్నాత్వావిశుధ్యతి॥ ౨౭ ॥ తతోదక్షిణతఃపశ్చాత్పాలాశస్తిష్ఠతిద్రుమః।
గుహోమమసుతస్తత్రతపసాశక్తిమాప్తవాన్॥ ౨౮ ॥ అహిర్బుధ్న్యఋషి
స్తత్రదేవతాషణ్ముఖోగుహః । గోవిందేతిహరేర్నామఉక్తశ్చగణనాయ
కః॥ ౨౯॥ గౌఃప్రదేయావిశేషేణగోవిందఃప్రీయతామితి।తత్రస్నానంచదా
నంచసంసర్గాఘవినాశనం॥ ౩౦ ॥ ప్రతీచ్యాందిశిపున్నాగోవిద్యతేపాదపోత్త
మః। గత్వాతుకృత్తికాఃపూర్వంతత్రదేవోహుతాశనః ॥ ౩౧ ॥ తద్దోషశాం
తయేతేపేతపఃపరమదుశ్చరం । ఋషిర్మరీచిస్తత్రోక్తోదేవతాహవ్యవాహ
నః॥ ౩౨॥ శ్రీపతిర్నామదేవస్యసుభద్రస్తీర్థరక్షకః।ఘృతంప్రదేయంతత్రైవ
ప్రీణాతిశ్రీపతిస్స్వయం॥ ౩౩॥ పరదారకృతాత్పాపాత్తత్రస్నాత్వావిశుధ్య
తి।తతఉత్తరతఃపశ్చాద్వకుళోద్రుమఉచ్ఛ్రితః॥౩౪॥బృహస్పతిస్త్వృషిస్తత్ర
దేవతానాంపురోహితః। దేవనాథస్సహస్రాక్షోనామవిష్ణుశ్చమాధవః॥౩౫॥

చండకోపోగణాధీశ స్తస్యతీర్థస్యరక్షకః । తత్రవాసఃప్రదాతవ్యంతోయు
షాయుర్వివృద్ధయే॥ ౩౬॥ తత్రస్నాత్వానరశ్శుద్ధ్యేద్గోవధాత్స్త్రీవధాద
పి। కదంబఉత్తరేవృక్షఉత్తమోనామవైహారిః॥ ౩౭॥ ఇయాంజజనకస్తత్రసత
స్మాదృషిరుచ్యతే। దేవతాపద్మయోనిశ్చగరుడస్తత్రపాలకః॥ ౩౮॥ తత్రపిష్టం
ప్రదాతవ్యమన్నమారోగ్యవృద్ధయే । ప్రతిగ్రహకృతాత్పాపాత్తత్రస్నా
త్వావిశుద్ధ్యతి॥ ౩౯॥ తతఉత్తరతఃపూర్వమామ్రస్తిష్ఠతిపాదపః। ఋషిర్వసి
ష్ఠస్తత్రోక్తోదేవతాచదివాకరః॥ ౪౦॥ హృషీకేశేతిదేవస్యతత్రతీర్థేప్రశస్య
తే।విష్వక్సేనోమహాతేజాస్తస్యతీర్థస్యరక్షకః॥ ౪౧॥ భూమిదానంప్రశంసం
తిసర్వసామ్రాజ్యవృద్ధయే । మాతాపితృకృతాత్పాపాత్తత్రస్నాత్వావిశు
ద్ధ్యతి॥ ౪౨॥ సర్వత్రైవఋషిందేవమథదేవంగణాధిపం। బ్రహ్మాణంసూర్య
మిక్ష్వాకుంరాఘవంచవిభీషణమ్॥ ౪౩ ॥ ఉదకాంజలిభిస్సమ్యక్ మాంచత్వాం
చైవతర్పయేత్ ।జపహోమార్చనందానంతథాబ్రాహ్మణతర్పణం॥ ౪౪॥ త
త్తన్నామ్నాహరేఃకుర్యాత్తత్ప్రీత్యైవాశిషంచరేత్ । వాచయేద్బ్రాహ్మ
ణాంస్తత్రతత్తత్ప్రీత్యాశిషంబుధః ॥ ౪౫ ॥ సర్వత్రైవచకావేర్యాంశ్రీ
రంగేచవిశేషతః। స్నానకాలేజపేన్మంత్రంసామశాఖాసుచోదితం॥౪౬॥ య
ద్ధితీవ్రందుష్కృతంయచ్చకించిచ్ఛారీరంయన్మానసంవాచికంవా । సద్యఃపునీ
హాపయసామ్నతేనకవేరకన్యేమమశర్మయచ్ఛ॥ ౪౭ ॥ నారాయణీయశాఖా
యాందృష్టైవంవేధసాస్వయం।ప్రియకృత్సహ్యకన్యాయాంపుంసాంపాపా
పనుత్తయే॥ ౪౮॥ అష్టతీర్థసమోపేతామష్టవృక్షోపశోభితాం।జుష్టాంచవిష్ణు
నాపుణ్యాంచంద్రపుష్కరిణీంశుభాం॥౪౯॥ దృష్ట్వాస్పృష్ట్వాతథాస్నాత్వా
పీత్వాంసంప్రోక్ష్యవాపునః । కథయిత్వాతథాశ్రుత్వాముచ్యతేసర్వకిల్బి
షైః॥ ౫౦॥ అన్యత్రాపిప్రదేశేషుయత్రకుత్రజలాశయే। చంద్రపుష్కరిణీత్యు
క్త్వాస్నాత్వాతస్యార్ధభాగ్భవేత్॥ ౫౧ ॥ ఏతానినవతీర్థానిఏకాహేనప్రద
క్షిణం।స్నాత్వాప్రణమ్యరంగేశంపునాతిదశపూరుషం॥ ౫౨ ॥ ఏకాదశ్యాము
పోష్యైవద్వాదశ్యాంస్నానమాచరేత్ । తారయేదాత్మనోవంశాన్సప్తసప్త
చసప్తచ॥౫౩॥ఏతేషుపిండదానేనగయాశ్రాద్ధేనసమ్మతం। అతిగోగ్రాసమా

శ్రీరంగమాహాత్మ్యఫలశ్రుతిః.

త్రేణమోదంతేపితరోదివి॥౫౪॥ఏతచ్ఛ్రీరంగమాహాత్మ్యంమయోక్తంతవనా

రద। ఏతావదేవ వక్తవ్యం శ్రోతవ్యం చ మహామునే॥ ౫౫॥ ఆవిర్భావం ప్రభృత్యేతదాకల్పాంతమశేషతః । ఏతచ్ఛ్రీరంగవృత్తాంతం కచ్చిత్సమ్యక్ఛ్రుతం త్వయా॥ ౫౬॥ కచ్చిద్వ్యవసితోర్థశ్చ సందేహో విగతస్తవ । కచ్చిద్జ్ఞాతం భగవతో వ్యాప్తం విష్ణోర్మహామునే॥ ౫౭॥ నారదః ॥ నమోస్తు తే మహాదేవ కృతకృత్యోస్మి సాంప్రతం । సర్వజ్ఞస్త్వం దయాళుశ్చ తస్మాదేతత్త్వయోదితం॥ ౫౮॥ శ్రుతమేతదశేషేణ మయైకాగ్రేణ చేతసా । శ్రోతవ్యం నాన్యదస్తీహ నమస్తుభ్యం నమోనమః॥ ౫౯ ॥ శ్రీమహేశ్వరః ॥ య ఏతద్రంగమాహాత్మ్యం వైష్ణవేష్వభిధాస్యతి। స విష్ణుప్రియ ఇత్యాహుస్సర్వకామఫలప్రదమ్॥ ౬౦॥ య ఏతత్కీర్తయేన్నిత్యం నరః పర్వణి పర్వణి । అప్తోర్యామస్య యజ్ఞస్య ఫలమాప్నోతి పుష్కలం ॥ ౬౧ ॥ మత్సన్నిధౌ విశేషేణ సన్నిధౌ వా మురద్విషః। వైష్ణవానాం సమాజే వా కీర్తయిత్వా సుఖీ భవేత్॥ ౬౨॥ నాస్తికాయ న వక్తవ్యం నాభాగవతసన్నిధౌ। న చ శూద్రాయ వక్తవ్యం యత్నేన ధనకాంక్షయా॥ ౬౩॥ నాలసాయ ప్రసాదాయ నాపూయాయ విశేషతః। న వక్తవ్యం న వక్తవ్యం న వక్తవ్యం మహామునే॥ ౬౪॥ శ్రోతవ్యం తు ద్విజశ్రేష్ఠాద్విష్ణుభక్తాద్విపశ్చితః । జితేంద్రియాజ్జితక్రోధాన్నిస్పృహాన్నిరుపద్రవాత్ ॥ ౬౫ ॥ శ్రుత్వా తద్రంగమాహాత్మ్యం విష్ణుభక్తో విమత్సరః। జిత్వా క్రోధం చ కామం చ విష్ణుమాప్నోతి శాశ్వతం॥ ౬౬॥ పఠఞ్ఛృణ్వంస్తథా విప్రో విదుషామగ్రణీర్భవేత్ । క్షత్రియో లభతే రాజ్యం వైశ్యశ్చ ధనసంపదః ॥ ౬౭ ॥ శూద్రోపి భగవద్భక్తిం సాధకో విజయీ యుధి। గర్భిణీ జనయేత్పుత్రం కన్యా విందతి సత్పతిం॥ ౬౮ ॥ శృణ్వన్ పఠన్ లిఖన్ బిభ్రద్రంగమాహాత్మ్యముత్తమం । ముక్త్వా శుభాశుభే యాతి తద్విష్ణోః పరమం పదం॥ ౬౯॥

ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే శ్రీమహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే నవతీర్థప్రభావవర్ణనం నామ దశమోధ్యాయః.

సనత్కుమారాయ బ్రహ్మోపదిష్ట శ్రీరంగమాహాత్మ్యం.

సనత్కుమారః ॥ తాత శ్రీరంగమాహాత్మ్యం ప్రభావో రంగశాయినః। విష్ణుప్రియాస్తథా ధర్మక్షేత్రవాసస్య వైభవం॥ ౧॥ సర్వం సమ్యక్త్వయాఖ్యాతం తృప్తిరద్యాపి నాస్తి మే । అతః ప్రసీద లోకేశ హాసే మయి కృపానిధే ॥ ౨ ॥ యేన సంపద్వివృద్ధిస్స్యాద్దీర్ఘం చాయుర్హరేః కృపా । నిశ్రేయసం చ జాయేత

తాదృగ్ధర్మంవదప్రభో॥ ౩ ॥ బ్రహ్మా ॥ సాధుపృష్టంత్వయాపుత్రలోకానుగ్ర
హకామ్యయా । హరిప్రియాణాంహిమతిర్ధర్మ్యేభవతినాన్యథా ॥ ౪॥ అత
స్త్వంసావధానేనశృణుష్వేదంసనాతనం । ధర్మోఽధర్మవిధిర్నాన్యాము
క్తేఃప్రథమసాధనం॥ ౫ ॥ రహస్యంధర్మఇత్యేతదాఖ్యాతంపూర్వమాత్మనా।
ఇదానీమాదరాధిక్యంతవజ్ఞాత్వావదామితత్॥ ౬॥ ఉక్తంహిసహ్యజామధ్యే
చంద్రపుష్కరిణీతటే । సర్వలోకాస్పదంభాతిరంగసద్మాతివిస్తృతం॥ ౭ ॥
తాదృశంరంగసదనంసురాసురసమావృతం । ప్రదక్షిణీకృత్యనరఃపరాంగతి
మవాప్నుయాత్ ॥ ౮ ॥ అగ్నిష్టోమసహస్రేణవాజపేయశతేనచ।యత్ఫలంత
త్సమాప్నోతిరంగసద్మప్రదక్షిణాత్ ॥౯॥ యస్యశ్రీరంగసదనేసర్వదేవగణా
శ్రయే।ప్రదక్షిణమతిర్జాతాప్రసన్నాస్సర్వదేవతాః॥ ౧౦॥ అనేనదీర్ఘమా
యుష్యంరాజ్యలక్ష్మీరరోగతా । సుపుత్రపౌత్రలాభశ్చజాయతేనాత్రసంశ
యః॥ ౧౧॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యముద్ధృత్యభుజముచ్యతే।ప్రదక్షిణాత్పరో
ధర్మోనాస్తిశ్రీరంగశాయినః॥౧౨॥యశ్శ్రద్ధాభక్తిసంయుక్తోరంగధామప్ర
దక్షిణే। కరోతిసతతంప్రాజ్ఞాంసతునారాయణస్స్మృతః॥ ౧౩ ॥ నాత్రకాలే
విభాగోస్తిరంగధామప్రదక్షిణే । ఏతస్యపుత్రమాహాత్మ్యంనశక్యంవర్ణి
తుంమయా॥ ౧౪॥ యమశ్చకింకరాన్ప్రాహరంగక్షేత్రప్రభావవిత్ । శృణు
ధ్వంకింకరాస్సర్వేరహస్యంమమభాషితం॥ ౧౫ ॥ యశ్చశ్రీరంగసదనేప్రదక్షి
ణపరోనరః॥తద్భక్తానాంచసర్వేషాంకురుధ్వంప్రణతింసదా॥ ౧౬॥ ఇతిసూ
క్ష్మార్థవిత్పుత్రయమోవదతినిత్యశః । అహందేవాశ్చసాధ్యాశ్చఋషయఃపి
తరస్సదా॥౧౭॥వసవశ్చతథాచాన్యేనిత్యంద్వాదశసంఖ్యయా।ప్రదక్షిణంరం
గధామ్నఃకుర్వంతిశ్రద్ధయాయుతాః ॥ ౧౮॥ బ్రహ్మహత్యాభ్రూణహత్యా
స్త్రీహత్యానిరతోపివా । ప్రదక్షిణాద్రంగధామ్నస్సద్యశ్శుద్ధిమవాప్నుయా
త్ ॥౧౯॥ ఇదమేవపురాలక్ష్మీఃకృపాసంతుష్టమానసా। ఏకాంతసమయేదేవం
పప్రచ్ఛజగదీశ్వరం॥ ౨౦ ॥ దేవదేవభవాంభోధౌమగ్నానాంక్షీణతేజసాం।
కథంవాపరమప్రాప్తిఃకోధర్మోమోక్షదోభవేత్ ॥ ౨౧ ॥ యోనుష్ఠానేలఘు
తరఃఫలప్రాప్తిర్మహీయసీ । తాదృశంధర్మమాచక్ష్వమమకౌతూహలంమహ
త్॥ ౨౨॥ ఇతివిజ్ఞాపితోదేవ్యాప్రత్యువాచజగత్ప్రభుః॥ శ్రీభగవాన్॥శృణు
దేవిప్రవక్ష్యామిరహస్యంధర్మముత్తమం॥ ౨౩ ॥ యేనసంసారమగ్నోపిమమ
లోకేసమింధతే।మమశ్రీరంగనిలయోవర్తతేకిలసుందరి॥ ౨౪॥ తద్దర్శనసమ

సాకారప్రదక్షిణవిధిస్తదా। ధర్మైశ్చైత్రైస్త్రిభిర్మర్త్యాః మమసాయుజ్యమా
ప్నుయుః॥ ౨౫॥ ఏతేషురంగగేహస్యప్రదక్షిణవిధిర్మహాన్॥ యేనప్రవర్తితో
ధర్మః పూర్వేస్మిన్ జన్మసప్తకే॥ ౨౬॥ మయియస్యస్థిరాభక్తిస్తస్యైతల్లభతే
శుభే। భక్తిశ్రద్ధాసమేతోయోమమధామప్రదక్షిణమ్॥ ౨౭॥ పదేపదాంతరం
గత్వాకరేచలనవర్జనం। వాచాస్తోత్రంమనోధ్యానంచతురంగప్రదక్షిణం॥ ౨౮
మానుషస్యవిమానస్యయఃప్రదక్షిణమాచరేత్। నిత్యమష్టోత్తరంశతంచతుర్విం
శతిరేవవా॥ ౨౯॥ ప్రదక్షిణంయఃకురుతేకారయత్యపివానరః। సపుమాన్గరు
డారూఢోమమచిహ్నైరలంకృతః॥ ౩౦ ॥విష్వక్సేనప్రభృతిభిఃపూజితోనిత్య
సూరిభిః। మమలోకంసమాసాద్యసబ్రహ్మానందనిర్భరః॥ ౩౧ ॥ శేషతల్పేమ
యాసార్ధంవర్తతేచసుఖీభవేత్ ।ఏకంవాద్వితయంవాపిమమధామప్రదక్షి
ణం॥ ౩౨॥ కృత్వాసకలలోకానాంప్రదక్షిణఫలంలభేత్। యస్తుద్వాదశసం
ఖ్యంతుమమధామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౩౩ ॥ కుర్యాద్ద్వాదశసంఖ్యస్యమనోర్లక్షజ
పాత్ఫలం।యల్లభ్యతేతదాప్నోతితథాకారయితానరః ॥ ౩౪ ॥ చతుర్వింశతి
సంఖ్యంతురంగధామప్రదక్షిణం। గాయత్రీకోటిజపతోయత్ఫలంసమవాప్ను
యాత్॥ అష్టోత్తరశతంయస్తుకురుతేకారయత్యపి। మదంశఏవమర్త్యఃస్యాత్స
పూజ్యోబ్రహ్మవాదిభిః॥ ౩౫॥ ఆత్మమర్యాదయాధీమాన్ఏకేనైవచయోద్విజః।
నిత్యమష్టోత్తరశతంచతుర్వింశతిరేవవా॥ ౩౬॥ ప్రదక్షిణంయఃకురుతేకారయ
త్యపివానరః। విభూతియుగ్మందత్వాపితస్మైతృప్తిర్నమేభవేత్॥ ౩౭ ॥ ఇతిల
క్ష్మ్యైజగన్నాథోరహస్యంధర్మమాదిశత్ । తస్మాచ్ఛ్రేయోర్థిభిఃపుంభిఃకా
ర్యంరంగప్రదక్షిణమ్॥

ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మసనత్కుమారసంవాదే
శ్రీరంగమాహాత్మ్యేశ్రీదివ్యవిమానప్రదక్షిణవైభవం
నామ ఏకాదశోధ్యాయః.

కావేరీవర్ధతాం కాలే కాలేవర్షతువాసవః । శ్రీరంగనాథోజయతు శ్రీరంగశ్రీశ్చవర్ధతాం ॥ సర్వదేశదిశాకాలేష్వవ్యాహతపరాక్రమః । రామానుజార్యదివ్యాజ్ఞావర్ధతామభివర్ధతామ్॥ ... ... *

శ్రీరంగరాజాయనమః.

సమాప్తశ్చాయంగ్రంథః.